სახალხო გაზეთი

№ 856 ოთხშაბათი 27 მარტი 1913 წ. № 856

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა“-ში, მუხრანის ქუჩა, და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი“-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი“ 190.

ტელეფონი № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. ცალკე № ყველგან 5 კ.
„ „ თვეში — 75 კაპ. დამატებიანი 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა

ტფილისი [stamp]

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის.

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა 1913 წელსაც გაზეთს ექნება

სურათებიანი დამატება (კვირაობით)

პრემიად 1913 წლის ხელის მომწერთ მიეცემათ ორი წიგნი

1) უცხოეთის მწერლები (400 გვ.) ამ კრებულში მოთავსებული იქნება თხზულებები შემდეგ გამოჩენილ მწერლებისა—კნუტ ჰამსუნისა, არტურ შნიცლერისა, ჰენრიკ სენკევიჩისა და სხვათა.

2) ქართველი ერის ისტორია, პროფ. ივ. ალ. ჯავახიშვილისა. პირველი და მეორე ტომი ერთს წიგნად, სურათებითა და ძველი საქართველოს რუკით.

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. და 50 კ. ცალკე № შაურად. დამატებიანი 7 კაპ.

12 თ.	11 თ.	10 თ.	9 თ.	8 თ.	7 თ.	6 თ.	5 თ.	4 თ.	3 თ.	2 თ.	1 თ.
8.50	8.	7.50	6.75	6.	5.25	4.50	3.75	3.	2.25	1.50	.75

საზღვარ-გარედ თვეში ზედ-მეტი 50 კაპ.

ადრესის გამოსაცვლელი ფასი ტფილისისა ტფილისს გარედ, ან ტფილისის გარეთისა ისევ ტფილისის გარეთისაზე. 40 კაპ.

დანარჩენ მ თხზულებში უფასოდ.

ათი შაური უნდა გადიხადოს კიდევ იმ ხელის მომწერმა, რომელსაც სურს მიიღოს ფოსტით ორი საპრემიო წიგნი, ვინც რედაქციის კანტორაში მიიღებს პრემიას, იმას ეს ფული არ გადახდება.

წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი 8 მან. 50 კაპ. შეუძლიანთ გადიხადონ. ნაწილობით მხოლოდ შემდეგ ვადებზე უნდა იყოს გადახდილი: ხელის-მოწერისათანავე 3 მ.; 1 აპრილამდე 2 მ.; 1 თიბათვემდე 2 მ. და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 ენკენისთვემდე.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და არა უმეტეს 1913 წლის გასულისა.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) „სახალხო გაზეთი“-ს კანტორაში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახლი, შესავალი ეზოდან).

2 ქ. შ. წ.-კ. ს. მთავარ გამგეობის წიგნის მაღაზიაში,

3 ფოსტით: Тифлисъ, газ. „Сахалхо Газети“, П. Ящ. 190.

24 მარტს ქალაქ ბათომს გარდაიცვალა

სოფიო სვიმონის ასული ქიქოძისა,

რასაც ღრმა მწუხარებით იუწყებიან შვილები მისი: ლეონიდე, ტიტე, გრიგორი, გერასიმე სვიმონის ძენი ქიქოძეები, ასულნი: მარიამ სვიმონის ასული სემენენკოვისა, ოლღა სვიმონის ასული მეუღლოვისა, რძლები: ნინო თავ. დავით წულუკიძის ასული, ნინო თავ. დავით ბარათაშვილის ასული, ვერა ალექსანდრეს ასული ქიქოძისა, სიძე ნიკოლოზ გრიგოლის ძე მეუღლოვი, შვილის შვილები და შვილის შვილის შვილები. ანდერძს აუგებენ ქალ. ბათომში ოთხშაბათს, 27 მარტს, დაკრძალვა—სოფ. ბახვს (ოზურგეთის მაზრა), ხუთშაბათს, 28 მარტს. 186

მეუღლე ანნა ელიაზარ თულაშვილის ასული, და სოფიო სიმონის ასული, შვილები ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე, სალომე ალექსანდრეს ასული გარსევანიშვილები და ანასტასია ალექსანდრე გარსევანიშვილის ასული რობაქიძისა და სიძე სერგეი ისიდორეს ძე რობაქიძე გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას

ალექსანდრე სიმონის ძე გარსევანიშვილისას.

მიცვალებულის გამოსვენება დანიშნულია 28 მარტს, ხუთშაბათს, საკუთარი სახლიდან ქალ. გორში, ოქონის ეკლესიაში. პანაშვიდი ყოველ დღე, საღამოს 6 საათზე. 187

ქ. ქ უ თ ა ი ს ი

კვირას, 31 მარტს,

ი. გრიშაშვილის თაოსნობით გაიმართება საინტერესო მუსიკალურ-ლიტერატურული

საღამო-მეჯლისი 4 განყოფილებად:

1) განყოფ. ლ ე ქ ც ი ა. დბგ. კასრაძე წაიკითხავს „მშვენიერება ხელოვნებაში“.

2) განყ. წარმოდგენა. ქართველ მსახიობთაგან წარმ. იქნება უ ბ ე დ უ რ ი დ ღ ე. ვოდევ. 1 მოქ. ვ. ბალანჩივაძისა. ბალანჩივაძე—(ივანიკა იმერელი), მ. ნემო (ომბო-ყურია), არჭთა ლოლუა—(მსახური გოგო).

3) განყოფილება: კონცერტი. მონაწილეობენ: ალ. შარაბიძე, გალ. თუთბერიძე, ანასტ. შარაბიძისა, დავ. აკოფაშვილი, მ. კარაუნოვისა, ი. საწირაშვილი.

4) დიდი დივერტისმენტი. დ. კლდიაშვილი, ცახელი, თომაშვილი, აპ. წულაძე, ნიკ. გოცირიძე, ნ. ლორთქიფანიძე, ვ. რუხაძე, გუცა, ქ-ნნი ნ. ჩარექოვისა, ჯ. ჯორჯიკია, ტ. ტაბიძე, აკ. სვანელი და ი. გრიშაშვილი.

დასაწყ. საღ. 8 ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივი.

ავლაბრის სახალხო ქართულ წარმოდგენების მმართ. წრის გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ, რადგანაც უკვე შეუდგა საზაფხულო სეზონის გახსნას, ამის გამო იწვევს სცენის მოყვარეთ, როგორც ქალთ, აგრეთვე მამაკაცებს. სეზონი მოსალოდნელია მალე გაიხსნას. რეპერტუარი შემდგარია სრულიად სხვა პიესებით, რომელიც შარშანდელ სეზონში არ ყოფილა დადგმული.

ამის გამო იმ პირთ, რომელნიც მოისურვებენ დასში ჩაწერას, უნდა მიმართონ ამავე წრის რეჟისორს მსახიობ ი. ივანიძეს, Католическая № 14, დილის 10—12 ს.-დე, სეზონის გახსნის შემდეგ კი თეატრის კანტორაში, ყოველ დღე საღამოს 7—10 საათამდე. 1029

ტელეფ. № 795. **ქართული თეატრი** ტელეფ. № 79.

ხუთშაბათს, 28 მარტს, ქართველ მსახიობთა ამხანაგობის მიერ, წარმოდგ. იქნება პირველ დ ქართულ სცენაზე ძველ საბერძნეთის გამოჩენილ ტრაღიკოსის სოფოკლესის ცნობილი ანტიური ტრაღედია

ე დ ი პ ე მ ე ფ ე

თარგმანი კონსტ. ანდრონისა.

წარმოდგენის დაწყებამდე მიხ. წულუკიძე წაიკითხავს ლექციას შემდეგ თემაზე: „ანთიკური ტრაღედია და ედიპე მეფე“

ტრაღედია დადგმული იქნება ცნობილ რეჟისორის რეინჰარდტის გეგმით, რისთვისაც სცენა და პარტერი შეერთებული იქნება. მოქმედება უმთავრესად სწარმოებს პარტერში და იმ ალაგას, სადაც იმყოფება ორკესტრი. პარტერის პირველი სამი რიგი აღებულია და ეს ადგილი მოწყობილია ძველ საბერძნეთის თეატრის სცენის მიხედვით. რადგანაც მოქმედნი პირნი თეატრის ფოიესა და კორიდორებიდან გამოვლენ, ამიტომ მსახიობთა ამხანაგობის რეჟისურა უმორჩილესად სთხოვს დამსწრეთ, მეორე ზარის შემდეგ ყველამ თავისი ადგილი დაიჭიროს. დასაწყ. საღ. 8½ ს. წარმოდგ. დაწყების შემდეგ თეატრში აღარავის შეუშვებენ. ე დ ი პ ე ს როლს შეასრულებს ვ. გუნია. მონაწილეობს მთელი დასი, 50 კაცი და სიმებიანი ორკესტრი „ახალი კლუბისა“ ბ ნ პრესმანის ლოტბარობით.

ადგილების ფასი საბენეფისოა ბილეთები უკვე იყიდება თეატრის კასაში. რეჟისორი კ. ანდრონიკაშვილი. ადმინ. იორდანიშვილი.

1094

ეს წარმოდგენა დანიშნული იყო ორშაბათს, 25 მარტისათვის და არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო ხუთშაბათს, 28 მარტისათვის გადაიდო.

ქ ა რ თ უ ლ ი თ ე ა ტ რ ი

შაბათს, 30 მარტს, ს. აბაშელი გამართავს

სალიტერატურო და სამხატვრო საღამოს

შემდეგის პროგრამით:

I. მკვდრები სდგებიან, 1 მოქმ. ვოდ., რუსულიდან თარგმნილი. მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ვიქტორელი, ბ-ნნი ციციშვილი, საფაროვი, აბდუშელი და მატარაძე.

II. დეკლამაცია. წაიკითხავენ თავიანთ ნაწარმოებს: აკაკი, ჯ. უმბაძე, გ. ქუჩიშვილი, ნ. ჩხიკვაძე, ი. მჭედლიშვილი, ი. რუხაძე, ს. აბაშელი და სხ.

III. აკაკი წარმოსთქვამს სიტყვას ხალხურ ზეპირსიტყვაობის მნიშვნელობის შესახებ.

IV. სინემატოგრაფი. აჩვენებენ ორ სურათს, 1—ძველი ქართული დღეობა „სამება ოქროს კარიანი“, 2—ვლ. მესხიშვილის იუბილე ქუთაისში.

V. ცნობილი კომპოზიტორი ნ. პ. სულხანიშვილის მომღერალთა გუნდი (50 კაცი) შეასრულებს კომპოზიტორის ახალ მუსიკალურ პიესებს: 1, „ვაშა აკაკის“, 2, „მაშ გამარჯვება ტკბილო სიცოცხლევ“,—სიტყვები ბაირონისა, თარგ. ბაქრაძისა, 3, ჩონგურს სიმები გავუბი“,—სიტყვები აკაკისა, სოლო „გუნდის აკომპანიმენტით სოლოს შეასრულებს ბ-ნი გ ხუციშვილი, 4, „სამშობლო ხევსურისა“,—სიტყვები რ. ერისთავისა, 5, „მო, ფანდურო, შემოგჩივლო“, კუპლეტები ს. ფაშალიშვილისა, სოლო როიალის აკომპანიმენტით, სოლოს შეასრულებს ბ-ნი ი. მაშიაშვილი.

ს ი მ ღ ე რ ა

ქ-ნნი კოვალევსკისა და სოლოვიოვისა, ბ-ნნ ლორთქიფანიძე და ჩუბინაშვილი შეასრულებენ სხვა-და-სხვა სიმღერებს, რომანსებს, დუეტებს, არიებსა და სხვა.

4) ქართ. დრამატ. კურსების მოწაფენი პლასტიკის მასწავლებელ ბ. ოვერლოს ხელმძღვანელობით შეასრულებენ პლასტიკურ ცეკვას: 1. სვლა; 2. რიტმიული პლასტიკა. 3. ჯგუფები და „ála Duncan“. 4. საერთო პირამიდა. 5. აპოთეოზი.

დაუკრავს „ახალი კლუბის“ სიმებიანი ორკესტრი ბ. პრესმანის ლოტბარობით. ფასები ჩვეულებრივია. დასაწყისი საღ. 8½ ს. რეჟისორი კ. ანდრონიკაშვილი. ადმინისტრატორი იორდანიშვილი.

1124

ხელის მოწერით გამოიცემა ე. ზოლას

„ქვა-ნახშირის მთხრელები მაღაროებში“.

ი. გ. ა ვ ა ლ ი შ ვ ი ლ ი ს ნათარგმნი.

დაკვეთა შეიძლება: ტფილისში—ქ. შ. წ.-კ. გამ. საზ. წიგნის მაღაზიაში და სინოდალ. კანტ. დავით ნახუცრიშვილთან, თელავში თელავის ქ. შ. წ.-კ. განყოფილების წიგნის მაღაზიაში, ქუთაისში—მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიაში და კანტორა „იმერეთში“, ხონში—ხონის ქ. შ. წ.-კ. განყოფილების წიგნის მაღაზიაში, სამტრედიაში—სამტრედ. ქ. შ. წ.-კ. განყ. წიგნ. მაღაზიაში და ნაცვალიძესთან, გორში—ქეთევან ჯავახიშვილის ასულთან, ხოხუმში—ნ. ჯანაშიასთან, კავკავში მასწავლ. ბურჯანაძესთან, ოზურგეთში—მ. თალაკვაძეს და სტ. კალატოზიშვილის წიგნის მაღაზიაში, ზესტაფონში—პლატონ კიკნაველიძის წიგნის მაღაზიაში, ჩოხატაურში—სილიბისტ. თავართქილაძის წიგნის მაღაზიაში, ბათომში—წიგნის მაღაზია „განთიადში“, სიღნაღში—ნიკო ახმეტელაშვილთან.

„ქვა-ნახშირის მთხრელები მაღაროებში“ „მთამბ“-ის ზომისა (400 გვ.) იქნება და წინა წარს დაკვეთით ეღირება 60 კ. მხოლოდ გასაყიდი ფასი ექნება 1 მან. 1107

ტფილისის კერძო საავადმყოფო

ახლად გადაკეთების შემდეგ, ავადმყოფები მიიღებიან ძმენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, მიხეილის პროსპექტისა და მეტეხის სასტუმროს ახლო.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და საერთო ოთახები განსაკუთრებით ხაშ ... განყოფილება.

მფთლიარე ავადმყოფთა მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი ექიმები-სპეციალისტები

შინაგანი სნეულებანი	მანსვეტაშვილი გ. მ. (ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—3.
	მაღალაშვილი გ. შ. (სამშაბ. და შაბათობით) 10—12.
	მიქელაძე შ. ა. (ყოველ დღე) 1—1½.
	ფედოროვი ე. ე. (ყოველ დღე, გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
	ექ. ქალი ენგელ-მელიქ-შახნაზაროვისა ე. ა. (სამშ. ხუთ. შაბ.) 11—12 ს.
[illegible]	მარკევიჩი გ. ლ. კონსულტანტი (ყოველ-დღე 11½—12½.)
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	ფარბაშოვი რ. ბ. (ყოველ დღე) 12—1.
[illegible]	ექიმი-ქალი ვერბიცკი-ფირაშოვისა ლ. (ყოველ დღე) 11—12.
	თიკანაძე ი. ე. (ყოველ დღე) 1—2.
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	სულაკაური ა. ი. (ყოველ დღე) 12—1.
ბავშვთა სნეულებ.	ექ. ქალი ბაქრაძე-დედაბრიშვილისა (ყოვ. დღე, გარდა ოთხ.) 1—1½ ს.
	მიქელაძე შ. ა. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. ე. (ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
[illegible]	გედევანიშვილი მ. ა. (შაბათობით) 10½—11.
	ჯავახიშვილი ნ. ნ. (ოთხშაბ., პარასკ. და კვირას) 11—12 ს.
	ფონდოევი, გ. ს. (ყოველ-დღე) 1—3 ს.
[illegible]	ათენიანცი ნ. ა. (ყოველ დღე) 12½—1½
	ტრემბოვსკი ნ. ... (ყოველ დღე) 1½—2.
[illegible]	მუსხელიშვილი გ. ს. (ორშაბათობით, ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½.
[illegible]	დიასამიძე ა. ნ. (ყოველ დღე) 11½—12½.

საავადმყოფოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროსკოპო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. Wassermann. რჩევისათვის 50 კ., საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსილიუმი, შარდის ბუშტისა და მილების კატეტერიზაცია; „606“ „914“ და წამლის შეშხაპუნება, ელექტრონით წამლ., მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა მეთადგარიანი საფასურით. 1035

დოკტორი მედიცინისა ბერლინის უნივერს. **გ. გ. მეგრაბიანცი** იღებს შინაგან სნე., ჰლექთა და გულით ავადმყ. წამლობა ტუბერკულინით, რძლის პრეპარატებით და პნევმოტორაქსით. იღებს ყოვ.-დღ. ახალ ბინაზე დილ. 9—1 ს. და საღ. 5—8 საათ. ადრესი: ხოლოდილნაია, პეტროპავლოვსკის ქ., № 23 (განოვის ქ. კუთხე). ტელეფ. № 7—93. 97

საფივო

„ცოცხალი“

1114.

საგურთალოზე

[illegible] ახლად აშენებულ ეკლესიისა და [illegible] მომავალ ხიდის მახლობლად ... 20 დესეტინა მამული ... წვრილ ნაჭრებად ხელსაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ ... ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე თაქთაქიშვილს, დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე, საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი, თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციებისა. წ. 1020

ვაკზლის კერძო საავადმყოფო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგანავადმყ. 9½ ს. 10 ს.

ა. ნ. დიასამიძე. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ. კანისა და ვენერ. 11—11½ ს.

ზ. ა. პოპოვი. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა ყელ, ყურ და ცხვ. სნეულ. 11—11½ ს.

ექ. ქალი იოხელიანისა—იღებს ქალთა ავადმყოფებს, სამშაბათობით ხუთშაბათობით და კვირაობით 11—11½ საათ.

ვორობიევი. შინაგ. ბავშვ. სნეულ. სამშ. ოთხშ. შაბ. და კვირ. 2—3 საათამდე.

ნ მ. მელიქიშვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.

ივ. გომართელი.—ყ.-დღ. შინაგ. 2—3 ს. მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური, ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით.

წამლობა „606“-ით. 1053

ელექტრონისა და რენტგენის
ს ა მ კ უ რ ნ ა ლ ო
მიხ. გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—1 ს., საღამოს 6—7 ს., გაშინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით, ვერა, ყორდანოვის ქ. № 20. წ. 1022

კ ბ ი ლ ი ს

ექიმი ა. გ. სოლოღაშვილი იღებს ავადმყოფებს დილის 9—2 საათ. და საღამოთი 5—7 ს.-მდე. გოლოვინის პრ. № 12. 1334

ექიმი კბილისა ნინო ჩიხილაძე იღებს დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ოლღას ქუჩის შესახვევი № 5, სახლი მაჭარაშვილისა.

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი სწამლობს საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა და კანის ავადმყ.; ვასსერმ. მან-ის რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. ელისაბედ. ქ. № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოსტო განყოფ. პირდაპირ. 102

სამტრედიაში

ექიმი ე. მ. აბულაძე იღებს ავადმყოფ. ყოველ დღე, აგრეთვე სწამლობს „606“ და „914“. 1118

ექიმი შ. ა. მიქელაძე. იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებათა ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ.—6½ საათ. ... № 6.

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. ... ს. კვირ. ავადმყ. არ იღებს. ... ქ. № 3, სახ. გაბაშვილისა.

ექიმი ე. ი. მინასიანცი შინაგან, ბავშვთა, სპეც. კუჭისა და ნაწლევთა ავადმყ. და საზრდოებ. (სისხლ ნაკლულ. შაქრის ავადმყ. სიმსუქნე, ლოთობა, ქარები) ჰლექ. და მამპალი ციება პარიზულ კლინიკ. პროფ. Mathieu. იღებს დილ. 9—11 ს., საღ. 5—7 ს. ტფილისი, მიხეილ. ქ. № 86, ტელ. № 576. 107

ქართული პრესა

(არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო)

„კოლხიდა“-ს მე-17-ე ნომერში დაბეჭდილია წერილი ბ-ნ სილოვანისა, არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო, რომელიც აქვე მოგვყავს სავსებით.

„წრფელი გულისა და სულის ადამიანი, ნათელი გონებისა და მდიდარი კალმის მწერალი, ქართველი ერის უკუღმარ ბედთან თავგანწირულად მებრძოლი,—აი ვინ დაჰკარგა ასე უდროოდ უბედურმა ჩვენმა სამშობლომ!

ამისთანა ადამიანის საუკუნოდ მოშორება დიდი დანაკლისია ქვეყნისათვის—და არჩილ ჯორჯაძის სიკვდილი ყოველ შეგნებულ ქართველს გულს დაუხრაკავს, სულს შეუძრწუნებს...

ყველასათვის სავალალოა არჩილის სიკვდილი, მაგრამ განსაკუთრებით საგრძნობელი შეიქნა იგი ჩემთვის იმ უსიამოვნო მიწერ-მოწერის გამო, რომელიც განსვენებულთან ასე უდროოდ შემემთხვა...

სავალალოდ ის კი არ მიმაჩნია, რომ საზოგადო საქმის გამო ერთმანეთს შევეკამათეთ, არამედ ისა, რომ ულმობელმა სიკვდილმა არ დაგვაცალა—ერთი მიზნით გამსჭვალულნი ერთმანეთს უფრო ახლოს გავცნობოდით, ურთიერთისათვის გული გადაგვეშალა და ერთმანეთისათვის გვეპატიებინა ის, რაც ორივე მხრით ცხელ გულზე საწყენი სიტყვები წარმოითქვა.

რაც უნდა არ მიმიძღოდეს დანაშაული, ჩემი თავი მაინც დამნაშავედ მიმაჩნია ამ წამში, როცა ძვირფასი არჩილის უსულო გვამი თვალწინ მიდგას და ყოველი საშუალება მომესპო—გადავსცე მას ეს ჩემი გულის პასუხი: „ძვირფასო არჩილ! მე შენგან არაფერი მწყენია, რადგან ვიცი, რომ უმაღლესად პატიოსანი ხარ: შენებრი ადამიანი მხოლოდ შეცდომით, უნებლიედ თუ აწყენიებს ვისმე დაუმსახურებლად. მეც კეთილშობილურად, დიდსულოვნურად მაპატიე, თუ რამე გაწყენინე“...

მაგრამ ვაი, რომ მას ჩემი არაფერი ესმის და მე იმისას ვეღარაფერს მოვისმენ... ალბად, მეც ისე უიღბლო, ისე უბედური ვარ, როგორც ჩემი სამშობლო, რომელსაც ასე უდროოდ, ასე უწყალოდ ეცლება ხელიდან არჩილისთანა მაღალნიჭიერი, მაღალზნეობრივი მოღვაწე“... **სილოვანი.**

***

გაზეთ „თემში“ დაბეჭდილია განსვენებულ არჩილის შესახებ: ნეკროლოგი, წერილები—ალ. ყანჩელისა, მოწაფის ბადურაშვილისა, ლაჯანელი ბანოვანისა, სარედაქციო „არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო“ და ლექსი ს. აბაშელისა.

ჟურნალ „კლდემოსილ“ დაბეჭდილია სარედაქციო მეთაური წერილი არჩ. ჯორჯაძის გარდაცვალების შესახებ.

ახალი ამბავი

ტფილისი

მეფის მოადგილეს გრაფ ი. ი. ვორონცოვ-დაშკოვს 25 მარტს ღამით საკმარისი ეძინა. გუშინ დილით გრაფი თავს კარგადა ჰგრძნობდა. ტემპერატურა ჰქონდა 36, მა-

ჯის ცემა—64 წამში და სუნთქვა—24—28.

◆ **სასალახოს რევიზიის გამო.** გუბერნატორმა თავის მხრივ შეუძლებლად სცნო ქალაქის საბჭოს 11 თებერვლის კრების დადგენილების დამტკიცება. ამ დადგენილებით საბჭომ გაჰკიცხა ხმოსნის ი. გ. სულაბერიძის საქციელი და სასურველად სცნო, ი. სულაბერიძემ ხმოსნობას თავი დაანებოს. გუბერნატორი იმ აზრისაა, რომ საბჭოს უფლება არა ჰქონდა, ასეთი დადგენილება გამოე ტანა. ამიტომ საკითხი საბოლოოდ გამოსარკვევად ქალაქის საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოს გადასცა.

25 მარტს, დილის 11 საათზე, ქალაქის გამგეობის თაოსნობით ქალაქის სასალახოს ახალ შენობის დასათვალიერებლად გაემგზავრნენ ქალაქის მოურავი, გამგეობის წევრნი, 26 ხმოსანი და 11 პრესის წარმომადგენელი. სასალახოს დათვალიერებამ ორს საათზე მეტს გასტანა. გარეგნულ შეხედულობით სასალახოს შენობამ დამსწრეებზე კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა. რაც შეეხება ხმებს ბოროტ-მოქმედებათა შესახებ, ამის გამორკვევა ამ ჟამად მეტად ძნელია, განსაკუთრებით არა სპეციალისტთათვის.

◆ **იუბილე.** ქ. შ. წ.-კითხვის გამავრც. საზოგადოების გამგეობამ დაადგინა, მონაწილეობა მიიღოს სომეხ პოეტის ი. იონისიანის 30 წლის მოღვაწეობის იუბილეში, რომელიც 27 აპრილს, ბაქოში იმართება, ამ დღეს გამგეობა მისალოც დეპეშას გაუგზავნის იუბილარს. ადგილობრივ მიულოცავს საზოგადოების ბაქოს განყოფილების წარმომადგენელი.

◆ **საბირჟო ცნობები.** 23 მარტს შეთანხმება არ მომხდარა. სარგებლიან ქაღალდების ფასი შემდეგია: ტფ. ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების 5% ობლიგაციებისა: აფასებენ—85 მან. 90 კ., აძლევენ—85 მან. 55 კ.; ტფ. სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ—83 მან., აძლევენ—82 მან. 60 კ. და ქუთაისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ—79 მან., აძლევენ—78 მან. 10 კ.

◆ **ქალაქის სასანიტარო ექიმებმა** საჭიროდ სცნეს, აეკრძალოთ მეწვრილმანეებს პურის გაყიდვა, გარდა იმ მეწვრილმანეებისა, რომელნიც ქალაქის განაპირა ადგილებში ვაჭრობენ და ახლო-მახლო ფურნე არ არის. ამას გარდა დაადგინეს, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სურსათ-სანოვაგეს, რომელსაც ვნების კვირაში სალდათის ბაზარში გამოიტანენ გასასყიდად.

◆ **ფრენა,** რომელიც 24 მარტისთვის იყო დანიშნული დიდუბის მოედანზე, სხვა დროისთვის გადაიდო, რადგანაც ამ დღეს მოედანზე საპოლიციო ძაღლების გამოცდა და შეჯიბრება იყო.

◆ **კეთილ ხალხთა საყურადღებოდ.** მივაქცევთ კეთილ ხალხთა ყურადღებას პელაგია ოთიაშვილის უმწეო და უნუგეშო მდგომარეობაზე. იგი მოკლებულია არსებობის ყოველივე სახსარს. ქმარდანებებულია. მის საზრუნავად არის გამზდარი ხუთი შვილი, მათში უფროსი ქალი ავადმყოფია, შვილი სიდამბლისაგან ლოგინად არის ჩავარდნილი. მისამართი: ელისაბედის ქუჩა, № 22, სარდაფში

საზოგადოებანი და კრებები

◆ **სასოფლო-სამეურნეო ბანკის** წევრთა წლიური კრება 24 მარტს მოხდა გ. დ. ჟურულის თავმჯდომარეობით. კრებამ მოისმინა და ერთხმად დაამტკიცა ბანკის 1912 წლის ანგარიში, საიდანაც, სხვათა შორის, სჩანს: 1913 წლის 1 იანვრისთვის ბანკს ჰყოლია 1344 წევრი; საანგარიშო წელს ბანკს ნაღდ ფულად მიუღია 3.267,729 მან. 76 კ., გაუცია 3.241,118 მან. 67 კ., 1913 წლის პირველ იანვრისთვის დარჩენია 26.611 მან. 9 კ., კასის საერთო წარმოება საანგარიშო წელს 6.491,117 მან. 23 კ. უდრიდა, საზოგადოების საერთო საწარმოო თანხა—16.202,848 მ. 98 კ., კრებამ აგრეთვე დაამტკიცა მიმდინარე წლის ხარჯთაღრიცხვა, რომელიც ნავარაუდევია 28,000 მან. 66 კაპ. კრებამ 100.000 მან. გადასდო საკუთარ სადგომის შესაძენად; ამას გარდა დაადგინა, წმინდა, მოგების 5% წევრებს დაურიგდეს, ხოლო დანარჩენი ჩაირიცხოს შენობის შესაძენ თანხაში. დასასრულ არჩევნები მოხდა. აირჩიეს ისევ ძველები: გამგეობის წევრად—გ. თ. ყიფშიძე, საბჭოს წევრად—თ-დი მ. დ. ქავჭავაძე და სარევიზიო კომისიის წევრებად: ა. თ. ჯავარიშეიშვილი, დ. პ. ეპიტაშვილი და თ-დი გ. ე. ბაგრატიონ-მუხრანსკი.

◆ **ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს კრება,** ნაცვლად ოთხშაბათისა, ხუთშაბათს, 28 მარტს, საღამოს 8 საათზე მოხდება. განსახილველი საგნები: ორი წლის მოქმედების ანგარიშის და ხარჯების ანგარიშის განხილვა, მიმდინარე კითხვები.—წლიური კრება საზოგადოებისა დანიშნულია 7 აპრილისთვის.

◆ **სახალხო უნივერსიტეტის** გამგეობამ დაადგინა: გამართოს 30 მარტს საარტისტო საზოგადოების საკონცერტო დარბაზში სალიტერატურო საუბარი კამათით შემდეგს თემაზე: „სკოლა და ცხოვრება“. საუბარში მონაწილეობის მისაღებად მოიწვევენ ტფილისის გამოჩენილ ლექტორებს, პროფესორ დუბროვსკის მეთაურობით.

◆ **სატეხნიკო საზოგადოებაში** 23 მარტს კამათი გაგრძელდა ინჟენერ ა. დ. მიხაილოვის მოხსენების გამო. საზოგადოებამ საუკეთესო სასმელ წყლად წყაროს წყალი აღიარა, ხოლო მტკვრის წყლის დაწმენდისა და უვნებელ-ყოფის საუკეთესო საშუალებად ოზონით დაწმენდა. დაადგინა, ურჩიოს ქალაქის თვითმმართველობას, საოზონო სადგური ააგოს, თუ ავჭალის წყალსადენი კვლავ დარჩება და ტფილისში წყაროს წყალს არ გამოიყვანს.

◆ **სამასწავლებლო ინსტიტუტის** 20 მოწაფეს სწავლის ფული შეტანილი არა აქვს, რის გამოც მათ სასწავლებლიდან დათხოვნა მოელით. ამ მოსწავლეთა სასარგებლოდ 29 მარტს რუსულ კლუბში წარმოდგენა გაიმართება საკონცერტო განყოფილებით.

ქუთაისი

◆ კვირას, 31 მარტს, 1913 წ. **ი. გრიშაშვილის** თაოსნობით გაიმართება საინტერესო მუსიკალურ-ლიტერატურული **საღამო-მეჯლისი** 4 განყოფილებად: 1) განყოფ. ლექცია. დავ. კასრაძე წაიკითხავს „მშვენიერება ხელოვნებაში“. 2) განყ. წარმოდგენა. ქართველ მსახიობთაგან წარმ. იქნება უბედური დღე. ვოდევ. 1 მოქ. ვ. ბალანჩივაძისა. 3) განყოფილება: კონცერტი. მონაწილეობენ: ალ. შარაბიძე, გალ. თუთბერიძე, ანასტ. შარაბიძისა, დ. აკოფაშვილი, მ. კაჩაუნოვისა, ი. საწირაშვილი. 4) დიდი დივერტისმენტი. დ. კლდიაშვილი, ცახელი, თომაშვილი, აპ. წულაძე, ნიკ. გოცირიძე, ნ. ლორთქიფანიძე, ვ. რუხაძე, გუცა, ქ-ნნი ნ. ჩარექოვისა, ჯ. ჯორჯიკია, ტ. ტაბიძე, აკ. სვანელი და ი. გრიშაშვილი. დასაწყისი საღ. 8 ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

ოდესა

◆ კვირას, 17 მარტს, დააპატიმრეს 16 ქართველი სტუდენტი, პროფ. პეტრიაშვილის გვამის სამშობლოში გადასვენების გამო მოსალაპარაკებლად შეკრებილნი. მათში ზოგიერთი წელს ათავებს.

— პროფ. კიშენსკი რექტორად დაამტკიცეს.

მომავალ წლიდან აქ იხსნება სამუსიკო კონსერვატორია.

— 19-ს მარტს, ერთი დღით გაიფიცნენ უნივერსიტეტის სტუდენტები და ქალთა უმაღლესი კურსების მსმენელნი. ბევრი ლექცია არ შესდგა. გაფიცვამ მშვიდობიანად ჩაიარა.

— ადგილობრივ გაზეთებში გამოაქვეყნეს ქართულ საღამოს ანგარიში, რომელიც 9 დეკემბერს 1912 წ. გაიმართა ქართველ სტუდენტთა სასარგებლოთ: შემოსავალი 2684 მან. 63 კაპ. გასავალი 1291 მ. 25 კ. წმინდა შემოსავალი დარჩა 1393 მ. 38 კ.

დუმაში

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

პეტერბურგი. პეტერბურგის მაკედონელთა კოლონიამ ედუარდ გრეის წარუდგინა დამოუკიდებლობის მემორანდუმი, რითაც იგი პროტესტს უცხადებს ბალკანეთის სახელმწიფოებს, რომელთაც განუზრახავთ მაკედონიის გაყოფა, რაც კალონიის აზრით, დარღვევა იქნებოდა მაკედონიის ისტორიულისა და იურიდიული უფლებისა. მემორანდუმით პეტერბურგის მაკედონელები საყოველთაო ხმის უფლებით არჩეულ საეროვნო კრების მოწვევას თხოულობენ სალონიკში. ამ კრებამ უნდა შეიმუშაოს მაკედონიის სახელმწიფოებრივი მართველობის გეგმა.

წერილები პეტერბურგიდან

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

ამ დღეებში დეპ. გელოვანს ულაპარაკნია სენატორ ვატაცისთან. როგორც ვიცით, მოკლე ხანში სათათბირომ უნდა განიხილოს ხელმწიფის მოადგილის მიერ შემუშავებული კანონ-პროექტი, საქართველოში ადგილ-მამულის შეფასებისა. მთავრობა ძალიან დაინტერესებულია ამ საკითხით და უნდა იგი ერობის საკითხის გარჩევამდე იქმნეს განხილული. გელოვანი ამის წინაამდეგია. ვატაცი შეეკითხა გელოვანს, დაუჭერს თუ არა მხარს მთავრობის კანონ-პროექტსა. გელოვანმა გადაჭრილი უარი უთხრა, რადგანაც, თუ ვინიცობა ზევით დასახელებული კანონ-პროექტი ერობის შემოღებამდე იქმნა განხილული, კანონ-პროექტი საქართველოში ერობის შემოღებისა, სრულიად უმნიშვნელო იქნება, რადგან შეიძლება ერობის კომპეტენციას ერთი უმთავრესი საგანთაგანი ხელიდან გამოეცალოსო. საერთოდ, უთქვამს გელოვანს, მე წინაამდეგი ვიქნები ყოველივე ნაწილობითი კანონ-პროექტისა, თუ იგი რაიმე ზიანს მოუტანს ჩვენში ერობის შემოღებასაო.

ეს საკითხი დიდმნიშვნელოვანია ჩვენი მხარისთვის, მაგრამ როდის გაირჩევა იგი, ჯერ კიდევ არ არის გამორკვეული.

⁂

ამას წინად გატყობინებდით, რომ დაარსდა გლეხთა დეპუტატებისაგან შემდგარი ახალი სამოწათმოქმედო კომისია, რომელშიც მონაწილეობას იღებს დეპ. ვ. ლ. გელოვანი, რომ გელოვანს მიენდო მოხსენების შედგენა სახელმწიფო მიწებზე მცხოვრებ გლეხების მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ. ეს მოხსენება გელოვანს უკვე დაუმზადებია, მაგრამ რადგანაც მალე კავკასიის მეფის მოადგილის კანონ-პროექტია წარმოდგენილი სწორედ ამავე საკითხის შესახებ, გელოვანს გადაუწყვეტია, ორი საკითხი შეაერთოს და ერთად დაიცვას.

⁂

საბიუჯეტო კომისიაში ერთი პატარა ინციდენტი მოხდა. დამთავრდა, როგორც იყო, საზღვაო ხარჯთაღრიცხვის განხილვის საკითხი, საკითხის განხილვის დროს გამოითქვა სურვილი, რათა ამურის ფლოტილია საზღვაო უწყებიდან სამხედრო უწყებაში გადასულიყო. მაგრამ ამან დიდი გულისწყრომა გამოიწვია დეპ. მარკოვ მეორის მხრით. მან განაცხადა; კომისიას არავითარი უფლება არა აქვს ამაზე იმსჯელოს, არა თუ კომისიას, თვით სათათბიროსაც, რადგან ეს საკითხი მის კომპეტენციაში არ შედისო. მაგრამ გამოთქვა თავისი მხრით სურვილი მოკლე დროში მოწესრიგებულიყოს ამურის ფლოტილიის შეიარაღება... [illegible] ამ წინადადებამ გამოიწვია უთანხმოება: თუ პირველი საკითხი არ შედის ჩვენს კომპეტენციაში, მაშინ არც მეორე შედის და ამიტომ, ლოღიკურად, თუ ერთს უარჰყოფს მარკოვი, მაშინ მეორეც უნდა იქმნას უარყოფილიო. უყარეს კენჭი მარკოვის წინადადებას და უარყოფილ იქმნა.

შ. დ.

არჩილ ჯორჯაძის დაკრძალვა

ს ა დ გ უ რ ზ ე.

24 მარტს, საღამოს 5 საათზე, ტფილისის რკინის გზის სადგური, სადგურის წინა მოედანი და ქუჩები უკვე გაჭედილი იყო ხალხით. ელოდებოდა ცხედრის მოსვენებას. ყველას თვალი დასავლეთისაკენ იყო მიპყრობილი; მიუხედავად იმისა, რომ ხალხი პლატფორმაზე ძლივს ეტეოდა, წესიერება ერთს წუთსაც არ დარღვეულა, რადგან ყველას გულს იდუმალი მწუხარება გადაჰფარებოდა. სრულს ექვს საათზე მატარებელი გამოჩნდა; ხალხი შეინძრა; ყველამ ქუდი მოიხადა. მწვანითა და ყვავილებით შემკული ვაგონი სწორედ იმ ადგილას გაჩერდა, სადაც გარდაცვალებულის მეგობრებსა და ამხანაგებს მოეყარათ თავი. ვაგონის ორივე კარი ღია იყო; შუაგულს ესვენა ლითონის კუბო ძვირფასის ცხედარით. კუბო ყვავილებით იყო მთლად დაფარული; გარს ქუთათური და ბათუმელი მეგობრები, ამხანაგები და აგრეთვე მოწაფენი უდგნენ. გადმოიტანეს აუარებელი გვირგვინი და შემდეგ ვაგონში მყოფმა მეგობრებმა პლატფორმაზე მდგომ ამხანაგებს გადმოსცეს კუბო ძვირფასის ცხედრით, რომელიც სადგურის წინ დაასვენეს და მოკლე პანაშვიდი გადაიხადეს.

სამგლოვიარო პროცესია.

სამგლოვიარო პროცესია გაემართა ბაღის ქუჩით. წინ მიდიოდნენ მოსწავლენი, რომელთაც გვირგვინები მიჰქონდათ, შემდეგ ქულაჯებში გამოწყობილი კავსაძის მგალობელთა გუნდი, ტფილისის ქართულ ფილარმონიული საზოგადოებისა და ტფ. ქართული გიმნაზიის მოსწავლეთა ხოროები. ამათ შემდეგ მიდიოდა სამღვდელოება. კუბო ქვაშვეთის ეკლესიამდე ხელით მიასვენეს. მიხეილის პროსპექტი, მადათოვის კუნძული, ბარიათინსკისა და ლორის-მელიქოვის ქუჩები, საითაც გაემართა სამგლოვიარო პროცესია, ხალხით იყო სავსე. ქვაშვეთის ეკლესიაში აუარებელი ხალხი დახვდა, გალავანი ხალხით იყო გაჭედილი, პროცესია ქვაშვეთის ეკლესიაში მხოლოდ $8^1/_2$ საათზე მივიდა. ცხედარი ეკლესიაში დაასვენეს და გვირგვინებითა და ყვავილებით დაჰფარეს. აქ გადახდილ იქმნა პანაშვიდი, რის შემდეგაც სიონის ტაძრის დეკანოზმა ასათიანმა მგრძნობიარე სიტყვა წარმოსთქვა. პანაშვიდის შემდეგ ხალხი არ იშლებოდა. ყველასა ჰსურდა უკანასკნელად დაენახა ძვირფასი განსვენებულის სახე და გამოშვიდობებოდა მას. ამიტომ ხალხის თხოვნით კუბოს თავის ნაწილი გადახადეს. ეკლესია მხოლოდ 11 საათზე დაიხურა.

25 მარტს ქვაშვეთის ეკლესია და გალავანი უკვე დილის 9 საათიდან ხალხით გაივსო. წესიერების დამცველ ბიუროს განკარგულებით, ეკლესიაში შესასვლელ კიბეებზე მოწაფენი ჩამწკრივდნენ და ხალხს რიგრიგად უშვებდნენ.

გორის ეპისკოპოზმა **ანტონიმ,** ქართველი სამღვდელოების თანამწირველობით სწირა და ანდერძი აუგო. ეკლესიაში ორი გუნდი ჰგალობდა. $12^1/_2$ საათზე ამხანაგებმა და „სახალხო გაზეთის“ თანამშრომლებმა ცხედარი გამოასვენეს და ბალდახინზე დაასვენეს. სამგლოვიარო პროცესია ლორის-მელიქოვის ქუჩით გაემართა. წინ მიჰქონდათ ცოცხალი ყვავილების დიდი ჯვარი არჩილის სურათით. ქართველი ქალები გზას ყვავილებითა და თაიგულებით ჰფენდნენ. შემდეგ მიდიოდნენ: ხარფუხის სახალხო წარმოდგენების მმართველი წრის გუნდი, კავსაძის გუნდი, ქარ. ფილარმონიულ საზოგადოების გუნდი და ქართულ გიმნაზიის მოწაფეთა გუნდი. ბალდახინს გარს ეხვივნენ განსვენებულის ამხანაგები და „სახალხო გაზეთის“ თანამშრომელნი. ხელიხელ ჩაკიდებული მოწაფეები და ახალგაზდობა ორ რიგად იყვნენ ჩამწკრივებული ქუჩის ნაპირებზე. და აუარებელ ხალხს აკავებდნენ. პროცესია სასახლის ქუჩაზე ამოვიდა; აქ—„სახალხო გაზეთის“ რედაქციის წინ მცირე პანაშვიდი გადაიხადეს და შემდეგ სამგლოვიარო პროცესია გოლოვინის პროსპექტით გაემართა, რომელიც, როგორც სხვა ქუჩები, ხალხით იყო სავსე. ხალხით იყო სავსე აგრეთვე ყველა სახლის აივნები და ზოგან კი სახლის სახურავებიც. სამგლოვიარო პროცესიამ გაიარა ოლღას ქუჩა, ვერის დაღმარ-

მგზავრის შთაბეჭდილებანი

(დასასრული *).

გემზე გავიცანი ერთი ახალგაზრდა ოსმალო. საზოგადოდ დღევანდელ ოსმალოს ტიპში ფრიად ცოტაა დაცული მონგოლის სისხლი, განსაკუთრებით მაღალ წოდებაში. ჩემი ნაცნობი კი უფრო მონგოლს მოგაგონებდათ. მის სიდინჯეში, მის საოცრად ნელ ლაპარაკში, მის გამომეტყველებაში თქვენ წაიკითხავდით რასიულ დამახასიათებელ თვისებას: ფატალისტურ მორჩილებას გარემოებისადმი, უშიშრობას ყოველი მოვლენის წინაშე, რომელიც უნებლიედ გაგრძნობინებთ პატივისცემას ასეთ პიროვნებისადმი. ის შეუდრეკელია და დინჯად ელის მოვლენის შედეგს, თუნდაც ამ წუთში თავს აგდებინებდნენ. გამოველაპარაკე. მართალია მეთქი, ვკითხე, რომ ბალკანეთის სახელმწიფოები მეტად სასტიკად ეპყრობიან თქვენს ქვეშევრდომთ. მან დინჯად მიპასუხა: ასეთია ომის შედეგი, არც ჩვენ დავინდობთ მათ და არც ისინი დაგვინდობენ ჩვენაო. შემდეგ შევეკითხე, რამდენი პოლიტიკური პარტიაა ოსმალეთში-მეთქი. მან გადაჭრით მიპასუხა: ოსმალეთში პოლიტიკური პარტია არ არსებობსო. პირველად გამიკვირდა, მაგრამ როცა ჩემი მოსაუბრის ახსნა მოვისმინე, სრულიად დავეთანხმე მას. მართლაც ჩემი მოსაუბრის აზრით, ოსმალეთში შეუძლებელია პოლიტიკური პარტია არსებობდეს ევროპიულ აზრით, რადგან ხალხის დიდი უმრავლესობა სრულიად უვიცია და მოკლებულია ყოველივე მომზადებას.

პოლიტიკურ მუშაობას ეწევიან მოხელეები, სამხედრო პირნი და ცოტაოდნად ქალაქის შეძლებული ნაწილი. ამიტომაც თქვენ დანამდვილებით შეგიძლიანთ სთქვათ—ოსმალეთში პოლიტიკური ცხოვრება ზედაპირზე ტივტივებს. ნამდვილი რევოლუცია არ შეიძლება იყოს მხოლოდ პოლიტიკური. ის აუცილებლივ სოციალურიცაა და ყოველთვის ახალ საზოგადოებრივ ძალთა საპოლიტიკო ასპარეზზე გამოსვლას ნიშნავს. თუ მხედველობაში მივიღებთ ოსმალთა მასის უვიცობას, სიბნელეს, აშკარა იქნება, რომ ახალგაზდა ოსმალთა რევოლუცია, არსებითად მეტად ზერელე იყო და ღრმა ცვლილება ხალხის ცხოვრებაში არ გამოუწვევია. ამიტომ მან მეტად ადვილად გაიმარჯვა და ადვილადაც დამარცხდა. თვით ბოლონდელი მისი გამარჯვება ფრიად იაფი იყო. აქედან ჩვენ მხოლოდ ერთი დასკვნა შეგვიძლიან მივიღოთ. ოსმალეთის მთავრობის ნიადაგი მეტად არამკვიდრია. საზოგადოდ, როცა ხალხს თავზე რაიმე საერთო დიდი უბედურება დაატყდება, ამ შემთხვევაში შინაგანი ბრძოლა და განხეთქილება, დროებით, სრულიად იჩრდილება. ხალხი ერთდება საერთო ხიფათის ასაცდენად. ახალგაზდა ოსმალებმა უკანასკნელად, სწორედ უკიდურეს საერთო გაჭირვების დროს, ჩამოაგდეს ძველი მთავრობა. ამ გარემოებამ მხოლოდ შეასუსტა ოსმალთა საერთო ძალა, როგორც შიგნით, ისე გარეთ. აქა-იქ ყრუდ უკმაყოფილება გროვდება და, ვინ იცის, ზავის ჩამოგდებას შინაურული არეულობაც მოჰყვესო.

შევდივართ დარდანელში. ვიწრო სრუტეს გადმოსცქერის ნაპირებზე პირდაღებული ზარბაზნები, ცოტა ხან შემდეგ დავინახეთ ოსმალეთის ფლოტი. ის სდგას ერთს კუთხეში ჩუმი, უმოქმედო, როცა ირგვლივ საოცარი დრამა ტრიალებს. აშკარაა, მას იმდენი ძალა არ შესწევს გაშლილ ზღვაში გავიდეს და გულადად შეეტაკოს მოპირდაპირეს, მხოლოდ ერთი კრეისერი, ჰამიდიე, როგორც ზღაპრული ფალავანი, დაქროლავს უნდოშ ზღვის სივრცეში და მოულოდნელად ხან აქ დაეცემა მტერს, ხან იქ. რასაკვირველია, მას არ შეუძლიან რეალური, საგრძნობელი, ვნება მიაყენოს მტერს, მაგრამ მისი გამბედაობა და თავდადება ამხნევებს ხალხს, დამარცხებულთ იმედს უღვიძებს დ ბრძოლისათვის აქეზებს. აგერ გალიპოლის ნახევარი კუნძული. ყველა სმენად და ცქერად გადავიქეცით. აქ უსათუოდ ახლოს სადმე ჯარია, ვფიქრობთ, ბრძოლის ხმაურობას მაინც ყურს მოვკრავთ. მაგრამ ამაოა ჩვენი იმედი, ირგვლივ სრული სიჩუმეა. მიუახლოვდით კონსტანტინეპოლს, შეგვეძლო საღამოთი შევსულიყავით, მაგრამ ყოველგან სამხედრო წესებია. ამ წესებს კი ღამე სტუმრობა ძალიან ეჯავრება. დავბინავდით სან-სტეფანოში. დილით ადრე გავსწიეთ კონსტანტინეპოლისაკენ. ალბად, ქვეყნიერებაზე მეორე ისეთი ლამაზი ადგილი არ მოიპოვება, როგორც ეს ქალაქია. მაგრამ ეხლა მე არც მეინტერესება ეს სილამაზე და არც ძალა შემწევს მის ასაწერად. აი, შევდივართ პორტში. პირველად უცხოეთის სამხედრო გემები გამოჩნდა. ჩვენი გემის ბაქანზე ინგლისელები შეკრებილან და რაღაცას გაფაციცებით ეძებენ. აი კიდეც ასტყდა ყვირილი. ამ ჩვეულებრივ დინჯმა ხალხმა შეიკუნტრუშა და შეიკუნტრუშა, მასთან რაღაცა მაღალი ყმუილი გაისმა და აჰერში ცხვირსახოცების ფრიალი დაიწყო. ინგლისელები სალამს უძღვნიან ინგლისის სამხედრო გემს.

შევედით კონსტანტინეპოლში. რაც უთანასწორობაზე ილაპარაკოს ევროპიელმა, მაინც ისეთს განსხვავებას დაბალ ხალხსა და შეძლებულთა შორის, აქ რომ არის, თქვენ ვერსად ვერ ნახავთ. ეს მოვლენა საზოგადოდ დღევანდელ აზიის დამახასიათებელია. აი გაისეირნეთ ქართლში. ერთი მხრით ლერწამივით წერწეტი, ამაყი, კოხტა თავადი, მეორე მხრით ქალამნებიანი, ფარაჯაში გამოხვეული, გარუჯული გლეხი. თქვენ აქ ჰხედავთ, რომ სოციალურ შერჩევას ორივეზე თავისი დაღი დაუსვავს და ისე დაუშორებია ერთმანეთისთვის, თითქოს თქვენ წინ იყოს არა ერთ და იგივე ერის შვილნი, არამედ სხვადასხვა მოდგმის წარმომადგენელნი. გაიხედეთ ირგვლივ, ფერდობებზე თქვენ წინ გადაშლილა მშვენიერი აუწერელი ბაღები. შიგ უზარმაზარი ციხე-დარბაზები, ახლა შეიარეთ ვიწრო ქუჩებში წარმოუდგენელი სიბინძურე, ფიცრული ქოხმახები, მწვირიანი ბავშვები წუმპიან ქუჩაში ჭყუმპალაობენ. რამ შეჰქმნა ეს სიმდიდრე ერთი მხრივ და რამ დააჩანაკა, დააგლახა ხალხი მეორე მხრით?

როცა ოსმალეთს ვუახლოვდებოდი, ვფიქრობდი ხალხი დამარცხებულია, ვინ იცის, რამდენი დედა ძაძით შემოსილია, მტერი კონსტანტინეპოლის კარზე სდგას. ალბად, ყოველგან გლოვა და სიჩუმე შემხვდება მეთქი. მაგრამ სრულიად მოვსტყუვდი. კოსმოპოლიტური კონსტანტინეპოლი ჩვეულებრივ მხიარულია. არ იფიქროთ მარტო უცხოელები მხიარულობდნენ. არც ოსმალოები არიან მოწყენილნი. ზოგიერთი მამულიშვილი, რომელსაც გული ეწვის, აღშფოთებულია და გაზეთების შემწეობით მიმართავს მთავრობას, ზომები მიიღე, რომ ამ წრე-გადასულ მხიარულებას, კონცერტებს, ბალებს და ქეიფებს ადგილი არ ჰქონდეთ მაგრამ, განა შეიძლება მთავრობა ხალხის გრძნობასაც პატრონობდეს? თუ ტკივილებს ის თვითონ ვერა გრძნობს, ისე ყოველი ზომა ფუჭეა. ალბად, ამ გულ-გრილობას და დაუდევრობის მიზეზი უფრო ღრმად უნდა ვეძიოთ. ხალხი ერთგვარ ზნეობრივ კრიზისს განიცდის და მომავალს გულგრილად შესცქერის. ბევრი ქალაქი მინახავს და არსად იმდენ უსაქმო ხალხს არ შევხვედრივარ, რამდენიც აქაა. რასაკვირველია, ამ გარემოებას ეკონომიური მიზეზებიც აქვს, მაგრამ ჩვენ ვერ უარვყოფთ ერთნაირ ზნეობრივ შეხედულების გავლენასაც. როცა შვეიცარიელ გლეხს შევეკითხე, რატომ არ იქანცები ამდენი შეუწყვეტელი მუშაობით მეთქი, მან მოკლედ მიპასუხა: პირიქით ცოტა ხნის უსაქმურობაც ჩემთვის აუტანელი არისო. აი ესაა უმაღლესი კულტურის ნიშანი. აქ ყოველი შრომა საპატიოა. აღმოსავლეთში კი, განსაკუთრებით ოსმალეთში, ადამიანის იდეალი უსაქმურობაა. ასეთი იდეალით ვერც პირად, ვერც საზოგადოებრივ ცხოვრებაში შორს ვერ წახვალ. არას კარგად ჰგრძნობდა აბდულ-ჰამიდი, ეს დესპოტი, რომლის წინაშე ძრწოდა მთელი ოსმალეთი, ოცდაცამეტი წლის განმავლობაში. ეხლა იბეჭდება მისი მოგონებები და ნ[illegible] აზრევი, რომლიდანაც სჩანს, რო[illegible] ულმობელი დესპოტი ჭკვიანი კაცი ყოფილა. აი რასა სწერს ის, სხვათა შორის. მას მოჰყავს ყურანის სიტყვები: „ვინც არ სთეს, ის ვერც მოიმკის, ვინც არ შრომობს, მას არ ექნება პური საჭმელადო“, საუბედუროდაო, დასძენს, ეს სიტყვები არ ესმის ჩვენ ხალხს, თურქს; სულ სხვაა სირიელი, კრაბი, რომელნიც სრულიად თავისუფალი არიან ფატალიზმისაგან და თავის იმედზე დამყარებულნი შრომობენო. მთელი ჩვენი უბედურების დედაა ის, რომ ოსმალო არა შრომობს ნამდვილ ღირებულობის საწარმოებლად. ის დაჩვეულია თვითონ ბატონობას, სხვებს კი ამუშავებს... ახალგაზდები ფიქრობენ მხოლოდ მოხელედ გახდნენ, აფიცრად ან, უკიდურეს შემთხვევაში, ხოჯად. რატომ არ შეუძლიან თურქს გახდეს შორს—მჭვრეტელი ვაჭარი, ტეხნიკოსი ან შეგნებული მუშა? უსაქმურობა საოცრად გავრცელებულია ჩვენ ხალხში და ძვალ-რბილში აქვს მას გამჯდარი... და, თუ შევძელით დავსძლიოთ ეს ზარმაცობა, მუქთა ხორობა და მასთან ერთად ოსმალეთში მეტად გავრცელებული ჰარამხანული ცხოვრება, მაშინ, ჩვენი იმპერია განიკურნებაო.“ საკვირველია, იმ პირსაც კი, რომელსაც ტყვეობაშიაც კი ოციოდე ცოლი თან ახლავს, უგრძვნია, რომ ეს არამხანული ცხოვრება დიდი სოციალური ბოროტებაა. არაფერი ისე ცუდად არ მოქმედებს მგზავრზე, როგორც ეს შავ სუდარაში გამოხვეული ქალები. ეს ერთნაირი სიცოცხლეშივე სიკვდილია. ქალი ოსმალეთში ჰარამხანას გარედ მკვდა-

*) იხ. „სახ. გაზ.“ № 852.

თი, კიროჩნი ქუჩა, მიხეილის პროსპექტი, მუშტაიდის ქუჩა და დიდუბის ტაძრის გალავანს მხოლოდ საღამოს 4½ საათზე მიაღწია დიდუბეში.

დიდუბის ტაძრის ვეებერთელა გალავანიც უკვე სავსე იყო ხალხით და ამიტომ ახლად მოსულთა შიგ შესვლა შეუძლებელი გახდა. წესრიგის დამცველმა ბიურომ, როგორც იქნა, დაიყოლია მოზღვავებული ხალხი, რათა მას გზა მიეცა ცხედრისთვის. დიდის გაჭირვებით შეასვენეს გალავანში. საფლავი გაეთხარათ პროფ. ხახანაშვილის გვერდით. აქ დაასვენეს კუბო და „საუკუნო ხსენება“ უგალობეს.

უკანასკნელი გამოსალმება. „სახალხო გაზეთი“-ს რედაქტორმა ა. ჯუმბაძემ მიჰმართა ხალხს მცირე სიტყვით: „ბატონებო, განსვენებულის ამხანაგებისა და ჭირისუფლებისაგან დამოუკიდებელ მიზეზის გამო მიცვალებულის ხსოვნის აღსანიშნავი სიტყვები არ იქნება. ამიტომ გთხოვთ, მუხლმოდრეკითა და ღრმა დუმილით სცეთ პატივი განსვენებულის ძვირფას ცხედარს“.

ყველამ მუხლი მოიდრიკა, სამარისებურ სიჩუმეს არღვევდა მხოლოდ სევდით აღსავსე „საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი“, რომელსაც ოთხი ხორო ერთად გალობდა და გულის სიღრმიდან ამოხეთქილი განსვენებულის მეგობრებისა და მოწაფეების ქვითინი. ძვირფასი ცხედარი მიაბარეს ცივ სამარეს, და საფლავი ცოცხალი ყვავილებითა და გვირგვინებით დაჰბურეს. მალე ცოცხალ ყვავილებისა და გვირგვინების გორაკმა გულდათუთქულ ამხანაგებსა და ხალხს ამცნო, რომ არჩილი საუკუნოდ მოშორდა ძვირფას სამშობლოს. ხალხი მაინც არ იშლებოდა და კიდევ დიდხანს იდგა გვირგვინებით შემკულ საფლავთან.

დეპუტაციები:

ტფილისში არ დარჩენილა ისეთი ქართული საზოგადო დაწესებულება და საზოგადოებანი, რომელთა გამგეობა, ან საბჭო, არ დასწრებოდა დაკრძალვას. რუსეთის ქალაქებიდან დეპეშებით სთხოვეს, რომ დაკრძალვა გადაედოთ, რადგან იქიდანაც აპირებდნენ წარმომადგენლები წამოსვლას, მაგრამ დაკრძალვის დღის გადადება შეუძლებელი იყო. ამიტომ დეპეშებით აცნობეს, რომ არ წამოსულიყვნენ: წარმომადგენლებს შორის იყვნენ: ქართველთა შორის წერა-კითხვის ყველა განყოფილებებისაგან, სოხუმის საზოგადოებისაგან, ქუთაისის თავად-აზნაურობის წარმომადგენელნი: გუბერნიის აზნაურთა წინამძღოლის მოადგილე ჯაფარიძე, დეპუტატები ნიჟარაძე და მაჭავარიანი, თელავის საზოგადოების წარმომადგენელნი, გორის საზოგადოების წარმომადგენელნი, ჭიათურის საზოგადოების წარმომადგენელი, ზედარგანის საზოგადოების წარმომადგენელნი, ხარკოვის სტუდენტების წარმომადგენელნი, ქუთაისში მცხოვრებ რაჭველების წარმომადგენელნი, ჭიათურის დრამატიულ საზოგადოების წარმომადგენელნი, ჭიათურის საურთიერთო კრედიტის წარმომადგენელნი, შავი ქვის მრეწველთა წარმომადგენელი, თელავის თანამოაზრე მუშების წარმომადგენელნი, ჭიათურის ქალთა წრისაგან, ქუთაისის სახალხო სახლის წარმომადგენელნი; სიღნაღის ქართველ საზოგადოების წარმომადგენელნი, გაზ. „ხმა კახეთის“ წარმომადგენელნი და სხვ.

გვირგვინები:

აუარებელ გვირგვინთა შორის იყო: 1) ტფილისელ თანამოაზრეთა და ამხანაგთაგან: „არჩილ ჯორჯაძეს“; 2) როსტოვში მყოფ თანამოაზრეთაგან: „ძვირფასს ამხანაგს“; 3) ბათომის თანამოაზრე ჯგუფისაგან: „შეუპოვარ მებრძოლს არჩილს“; 4) სამტრედიელ თანამოაზრეთაგან: „მედგარ მებრძოლს და სპეტაკ ადამიანს ა. ჯორჯაძეს; 5) სიღნაღელ თანამოაზრე ჯგუფისაგან: „ღირსეულ მამულიშვილს არჩილ ჯორჯაძეს“; 6) თელავის თანამოაზრეთაგან: „სახელოვან მამულიშვილს არჩილ ჯორჯაძეს; 7) ფოთელ თანამოაზრეთაგან: „ჩვენს ძვირფას მასწავლებელს არჩილ ჯორჯაძეს.—

„ვინც სამშობლოს ეორგულა, ელაქუცა, ეპირფერა,
მას ეგ შენი კალმის წვერი ნესტარივით გულს ეძგერა!“;

8) „სახალხო გაზეთი“-ს რედაქციისაგან: „ჩვენს არჩილს“; 9) სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატის ვარლამ გელოვანისაგან ზედ წარწერით: „ძვირფასს ამხანაგს არჩილს“; 10) ქართველ ეროვნულ მუშათა ჯგუფისაგან. „ჩვენს სახელოვან ხელმძღვანელს არჩილ ჯორჯაძეს—შენი უკვდავება თვითვე შეჰქმენი და გადმოგვეცი სამარადისო ლამპრად. სანამ არსებობს ქართველი ერი, შენი ხსოვნა ამოუშლელი იქნება ქართველი მუშის გულიდან“. 11) ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისაგან: „ქართველ ერის მისწრაფების საუკეთესო გამომხატველს არჩილ ჯორჯაძეს“; 12) საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებისაგან: „სახელოვან მამულიშვილს არჩილ ჯორჯაძეს“; ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განყოფილებებისაგან; 13) ბათომისა—„სასიქადულო მოღვაწეს და პუბლიცისტს, დაუვიწყარ არჩილ ჯორჯაძეს; 14) სენაკისა: „უდროვოდ დაკარგულს ქართველი ერის სიამაყეს, თავდადებულს მოღვაწეს და დაუღალავ მუშაკს“; 15) ზესტაფონისა: „დაუვიწყარ პუბლიცისტს და საზოგადო მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“; 16) თელავისა: „სპეტაკ, თავდადებულ და მაღალის გრძნობით აღგზნებულ მამულიშვილს არჩილ ჯორჯაძეს“; 17) ჟურ. „კლდე“-საგან: „ეროვნულ უფლებათათვის მედგარ მებრძოლს, არჩილ ჯორჯაძეს“; 18) გაზ. „ხმა კახეთისა“-გან: „სამშობლოსათვის მებრძოლს არჩილ ჯორჯაძე“; 19) გაზეთ „დილა“-ს რედაქციისაგან: „ნიჭიერ პუბლიცისტს და საზოგადო მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“; 20) „ბათომის გაზეთი“-საგან: „უდროვოდ დაკარგულ ნიჭიერ მწერალს და პუბლიცისტს არჩილ ჯორჯაძეს“; 21) რუსულ გაზეთის „ჩერნომორეცი“-საგან: „არჩილ ჯორჯაძეს“; 22) „სახალხო გაზეთის ასოთ-ამწყობთაგან: „ნიჭიერ პუბლიცისტს და მებრძოლს, არჩილ ჯორჯაძეს“; 23) ტფილისის ქართველ ქალებისაგან: „ვაი შენს დამკარგავს ასე უდროვოდ“; 24) სიღნაღის საზოგადოებისაგან: „ძვირფას მამულიშვილს არჩილს“; 25) დაბა სამტრედიის ქართველ ქალთა საზოგადოებისაგან: „ნამდვილ მამულიშვილ არჩილ ჯორჯაძეს“; 26) გორის პატივისმცემელთაგან: „ძვირფასს არჩილს:

ერის წყლული გჩნდა წყლულად,
გეწოდა მის ტანჯვით სული;
მის ბედით და უბედობით
გედაგოდა მტკიცე გული“;

27) დაბა აბაშის საზოგადოებისაგან: „ერის მოჭირნახულეს და სინათლის მქადაგებელს არჩილ ჯორჯაძეს“; 28) ლანჩხუთის საზოგადოებისაგან: „ქართველ ერის სიამაყეს და ქართველ ერის მოამაგეს, დიდებულ პუბლიცისტს და საზოგადო მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“; 29) ხაშურის საზოგადოებისაგან: „დაბეჩავებულ სამშობლოსთვის თავდადებულ მებრძოლს არჩილ ჯორჯაძეს“; 30) სოხუმის ქართველ საზოგადოებისაგან: „დაუღალავ მედგარ მებრძოლს არჩილ ჯორჯაძეს“; 31) ტფილისის ქალთა უმაღლეს კურსების ქართველ მსმენელ ქალთაგან: „სწორუპოვარ მასწავლებელს არჩილ ჯორჯაძეს“; 32) ხარკოვის ქართველ სტუდენტობისაგან: „ხარკოვში მყოფ თანამოაზრე სტუდენტთა ჯგუფი—ძვირფასს არჩილს:

„ცუდად ხომ მაინც არ ჩაივლის
ეს განწირული სულის კვეთება
და გზა უვალი შენგან თელილი,
ძვირფასო არჩილ მარად დარჩება“.

33) ბათომის გიმნაზიის ქართველ მოწაფეთაგან: „უანგარო მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“; 34) თავ. ჯორჯაძეებისაგან: „ჩვენი გვარის სიამაყეს ძვირფას არჩილს“; 35) ნ. მელიქიშვილისაგან: „სიყრმის მეგობარს ძვირფასს არჩილს; 36) ვანო და ლევან ყარალაშვილებისაგან: „ძვირფას ძია არჩილს“; 37) დრამატიული დასი „მოგზაურისაგან“: „არჩილ ჯორჯაძეს — „ვაჰ, რომ დასქნი უდროოთა ნისლიან დღის განთიადზე“; 38) ქართ-კახეთის თავად-აზნაურობის წინამძღოლთა და დეპუტატებისაგან:—„არჩილ ჯორჯაძის ძვირფასს ხსოვნას“; 39) ტფილისის მესამე დასელი მუშებისაგან: სამაგალითო მოქალაქე არჩილ ჯორჯაძეს“; 40) ერთი ჯგუფისაგან—გულწრფელ მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“; 41) ბათომის ქალაქის გამგეობაში მოსამსახურე ქართველებისაგან—„ღირს სახსოვარ საზოგადო მოღვაწეს და პუბლიცისტს არჩილ ჯორჯაძეს“; 42) ბათომის ქართველ ვაჭრებისაგან „დაუღალავ ეროვნულ მშრომელს არჩილ ჯორჯაძეს“; 43) ნურიაში (ბათომში) მოვაჭრე და მათი ნოქრებისაგან — სიკეთისათვის თავდადებულ არჩილ ჯორჯაძეს“. 44) ჯურუყვეთის სადგურის (სადგური ჯუმათი) საზოგადოებისაგან—„რაც ერთხელ ცხოვლად სულს დაჩნდების, საშვილიშვილოდ გარდაიცემის“. 45) ტფილისის წვრილ ვაჭართა საზოგადოებისაგან—„დიდებულს ქართველს არჩილ ჯორჯაძეს—, არ არის მკვდარი ვინც მოჰკვდეს და ხალხს შესწიროს დღენია, მკვდრად იგი თქმულა, ვისაც აქ სახელი არ დარჩენია!“; 46) ბათომის სტამბების ქართველ მომუშავეთაგან: „პატიოსან საზოგადო მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“. და 47) ბათომის ქართველ ნოქრებისაგან: დაუვიწყარ ეროვნულ მოღვაწეს არჩილ ჯორჯაძეს“.

ოცამდე გვირგვინი იყო, რომელთა ლენტები დაიკარგა. გარდა ამისა რედაქციაში ბევრი დეპეშა მოვიდა ორშაბათს დილით, რომელშიაც სხვა და სხვა ქალაქებიდან სთხოვდნენ კუბო გვირგვინებით შეემკოთ, მაგრამ დაგვიანების გამო ველარ მოხერხდა. ასეთი დეპეშები მოვიდა სახელმწიფო სათათბიროს შრომის ჯგუფის თავმჯდომარეს ამხანაგის დეპუტატ **კერენსკისაგან**, სხვა და სხვა უნივერსიტეტის ქართულ სათვისტომოებისაგან, კერძო პირთაგან და სხვა.

ქუთაისიდან არც ერთი გვირგვინი არ ყოფილა, რადგან როგორც საზოგადოებამ, აგრეთვე საზოგადო დაწესებულებებმა და კერძო პირებმა გადასწყვიტეს გვირგვინის მაგივრად ფული გადასდონ ძეგლის ასაგებ თანხის გასაძლიერებლად.

სამძიმრის დეპეშები და წერილები

დეპეშა შრომის ჯგუფისა. სახ. სათათბიროს შრომის ჯგუფის ფრაქციისაგან არჩ. ჯორჯაძის ამხანაგთ გუშინ მოუვიდა შემდეგი დეპეშა:

„სათათბიროს შრომის ჯგუფმა ფეხზე ადგომით პატივი სცა უდროოთ გარდაცვალებულის გამოჩენილის ქართველ პუბლიცისტისა და საზოგადო მოღვაწის არჩილ ჯორჯაძის ხსოვნას,—ჯორჯაძისას, რომელიც იყო ერთი დამაარსებელთაგანი და ნიჭიერი წარმომადგენელთაგანი ქართველთა დემოკრატიულ ჯგუფისა. ფრაქცია უგზავნის განსვენებულის ამხანაგთ თავის გულწრფელ თანაგრძნობას და გთხოვთ შეამკოთ იმისი კუბო გვირგვინით.

ფრაქციის თავმჯდომარის მაგიერ ა. კერენსკი.

პიატიგორსკი. იშვიათი მოღვაწის—არჩილის—გარდაცვალების ამბავი მტკივნეულად მოხვდა ჩემ სულს. სამშობლოს გულწრფელი, ღრმა სიყვარული ჭეშმარიტად მძიმე ხვედრია. ეპისკოპოსი დავითი.

მონპელიე, 26 მარტი. ღრმად შემაწუხა არჩილის გარდაცვალებამ. ვიზიარებ თქვენს გლოვას. ჰანრიეტა დეკანოზიშვილისა.

პეტერბურგი. ღრმად დამამწუხრა ძვირფასი არჩილის გარდაცვალებამ. მოშორდა წუთისოფელს დაუღალავი მებრძოლი ცხოვრების უსამართლობისა; წმინდა, მაღალი სულისა, დაუცხრომელი, მუდამ ძიებაში მყოფი ბუნებისა და რაინდული ხასიათის ადამიანი. არა თუ მხოლოდ ჩვენში, არამედ ყველგან, ძვირია ასეთი ნაწრთობი ზნეობის პირები, ამიტომაც იგინი ხალხის ნუგეშსა და შვენებას წარმოადგენენ. გიორგი ზდანოვიჩი.

ბერლინი. გზაში გავიგე შეუდარებელ არჩილის გარდაცვალების ამბავი; სიცოცხლე, აღსავსე შვენებითა და ტანჯვით გაჰფრინდა მარადისობის წიაღში. უდაბნოსებურმა სიცარიელემ მოიცვა ჩემი სული. გრიგოლ რობაქიძე.

ჩვენ, მეტეხის ციხის პატიმარნი, განურჩევლად რწმენისა და მიმართულებისა, გულწრფელად ვგლოვობთ ქართველი ერის ერთი საუკეთესო ჭირისუფალთაგანის, არჩილ ჯორჯაძის უდროვოდ გარდაცვალებასა და ჩვენს უზომო მწუხარებას ვუერთებთ ქართველი ხალხის გლოვას. მარად ხსენება იმ კაცს, რომელმაც თავისი ხანმოკლე სიცოცხლე მშობელი ერის გათვითცნობიერების და წინმსვლელობის საქმეს შესწირა. მეტეხის ციხის პატიმარნი.

სადმელი. გლოვობს და სტირის სადმელის საზოგადოება საქართველოს მოჭირნახულე შვილის არჩილის დაკარგვას. მამასახლისი ჯანელიძე.

სიღნაღი. სიღნაღის ქართველი ქალები ღრმადა ვართ შეწუხებულნი დაუვიწყარ არჩილის სიკვდილით; თვის ხანმოკლე, მაგრამ დიდ ნაყოფიერ მოქმედებით, მტკიცე სულით მიჰყავდა ქართული ცხოვრება გარკვეულ გზით განსაზღვრულ მიზნისკენ და ამით გვაგონებდა ჩვენ მოვალეობას სამშობლოს წინაშე ჩვენ საზოგადო მოღვაწეებთან ერთად, როგორიც იყო ი. ჭავჭავაძე. არა ნაკლებ სცდილობდა ჩვენ თავდავიწყებისაგან გამოყვანას და გამოფხიზლებისათვის მადლიერნი ჩვენს დღეში არ დავივიწყებთ არჩილს. მისი ნათელი ხსოვნა ყოველთვის იქნება ჩვენი ცხოვრების სახელმძღვანელოდ. სიღნაღელი ქართველი ქალები.

გორი. წერა-კითხვის საზოგადოების განყოფილება ულრმეს მწუხარებას აცხადებს, ეროვნულ მისწრაფებათა საუკეთესო გამომხატველის, არჩილის უდროოდ გარდაცვალებას. პანაშვიდი გადავიხადეთ. გამგეობა.

ვარშავა. ღრმად ვართ დამწუხრებულნი ქართველ პუბლიცისტის არჩილის უდროვოდ დაკარგვით. ვუერთდებით მამულის გლოვას. ქართველი სტუდენტები.

თელავი. ღრმადა ვართ შეწუხებულნი ნიჭიერ პუბლიცისტის და საზოგადო მოღვაწის არჩილ ჯორჯაძის უდროვოდ გარდაცვალებით. ყვარელის საზოგადოება.

ზუგდიდი ერის ძვირფასი მოამაგის არჩილ ჯორჯაძის სიკვდილმა მეტად დაგვამწუხრა. ვუერთდებით მთელ ქართველ ერის მწუხარებას. მრავალი საზოგადოების თანადასწრებით გადავიხადეთ პანაშვიდი. წერა-კითხვის საზ. გამგეობა.

პეტერბურგი. ვიზიარებთ სამშობლო მხარის გლოვას, ნიჭიერ, გულწრფელ პუბლიცისტის და საზოგადო მოღვაწის არჩილის დაკარგვის გამო. ქართველთა სამეცნიერო წრე.

ბელოგორი. ხორაგაულის საზოგადოება მწარე ცრემლებით სტირის არჩილის დაკარგვას.

კიევი. ვტირით ფილოსოფოს-პუბლიცისტის დაუფასებელ არჩილ ჯორჯაძის სიკვდილს. მარადი ხსოვნა შენ, მოციქულო, ქართველ ერის თვითშეგნების სახსნელ გზის გამკვლეველო. კიევის სასულიერო აკადემიის სტუდენტები.

გორი. საქართველოსთან ერთად, ჩვენც, გორის ქართველი ქალები, ვგლოვობთ ერის სპეტაკ უანგარო მოღვაწის დაკარგვას.

ქუთაისი. ქუთაისის პირველდაწყებითი სასწავლებლის მასწავლებელნი მწარედ სტირიან ნიჭიერ პუბლიცისტის, არჩილის, უდროოდ დაკარგვას; მის სახით ერმა დაჰკარგა ძვირფას სამშობლოს ეროვნულ იდეების საუკეთესო მებრძოლი და დამცველი.

ქუთაისი. გადავიხადეთ პანაშვიდი დაუღალავ მოამაგის არჩილ ჯორჯაძის უდროოდ გარდაცვალების [illegible] მო.

გთხოვთ, ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა და ჩემის სახელით მიიღოთ გულწრფელი სამძიმარი მთელ საქართველოსათვის სამძიმო დანაკლისის გამო, თქვენთან ერთად ვტირით მაღალ ზნეობიან, ფრიად ნიჭიერ, ჰუმანიურ, ძლიერი ჭკუის, ჭეშმარიტ მამულიშვილი ადამიანის დაკარგვას. იგი თავგანწირვით იცავდა მშობელ მხარის ინტერესებს. გაჰქრა ძალა, რომლის ბადალი ძნელად მოიძებნება. წინამძღოლის თანამდებობის აღმასრულებელი ჯაფარიძე.

პეტერბურგი. ვწუხვარ არჩილის სიკვდილს. მაგრამ ეხლა მისი ტანჯვა გათავდა; და მისი ხსენება და აღთქმანი მარადი იქნება. ეს მანუგეშებს. ზურაბ ავალიშვილი.

ხარკოვი. 25 მარტს, სათვისტომოს წევრებმა გადაიხადეს პანაშვიდი უნივერსიტეტის ეკლესიაში, უდროოდ გარდაცვალებულ არჩილ ჯორჯაძის სულის მოსახსენებლად. გამგეობა.

ხონი. განუსაზღვრელ მწუხარებას განვიცდით საუკეთესო მებრძოლის, არჩილის დაკარგვით. მუხლმოდრეკით ვეამბორებით მის გვამს. საქართველომ დაჰკარგა ძვირფასი შვილი, ჩვენ კი უნიჭიერესი ბელადი. თანამოაზრენი.

შორაპანი. თავზარი დაგვცა შეუდარებელ ქართველის, დიდებულ მოაზრის, ძვირფას არჩილის უდროოდ დაკარგვამ. ვგლოვობთ იშვიათ დანაკლისს. გიორგი, სამსონ და ამბერკი საყვარელიძეები, გოგოხიძე, მახარობლიძე, ჩიხლაძე, ავალიანი, ლალიშვილი. სააკაშვილი, მაცაბერიძე, წულუკიძე, არეშიძე, კიკნაძე, მიქაბერიძე, ბებიაშვილი, გამყრელიძე, უზნაძე, გაფლათაძე, აროშნიშვილი, ქანტურიშვილი, შველიძე, ბაზლაძე, ადამაძე, გურგენიძე.

ქუთაისი. არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალებით ღრმად დამწუხრებული ქუთაისში მცხოვრები რაჭველები ქართველ ერთან ერთად ვგლოვობთ ნიჭიერ მწერლის, თავდადებულ მამულიშვილის, კაცობრიობის საუკეთესო მისწრაფებისათვის მებრძოლის დაკარგვას. დავტირით სამშობლოს დანაკლისს. ვასილ პეტრიაშვილი.

პეტერბურგი. ვგლოვობ სამშობლოს მწუხარებას. კოკი აბაშიძე.

პეტერბურგი. ვტირი საყვარელ მასწავლებლის დაკარგვას. ლადო ცაგურია.

ხონი. ჩვენ, მომავალი მასწავლებელნი იმ ხალხისა, რომლის საკეთილდღეოდაც მედგრად, თავგანწირულად იბრძოდი, საუკეთესო მამულიშვილო, ყველასთვის საყვარელო, არჩილ, მშობელ ხალხთან ერთად ვტირით და ვგლოვობთ შენს უდროოდ დაკარგვას. ხონის სემინარიელნი.

ყაზახი. ყაზახელი ქართველები დასტირიან გულით საყვარელ არჩილს, ქართულ პუბლიცისტიკის დამამშვენებელს. ვუერთდებით საერთო ეროვნულ გლოვას. ქართველობა.

სიღნაღი. სიღნაღის ქართველი საზოგადოება ძვირფას არჩილის უდროოდ დაკარგვით თავზარდაცემული უერთდება სამშობლოს საერთო მწუხარებას დაუვიწყარ მოქალაქის, პუბლიცისტის, გულმხურვალე მამულიშვილის და სიმართლის მედგარ მებრძოლის დაკარგვის გამო.

ადესა. გადაეცით ქართველ ერს ჩვენი ღრმა მწუხარება ძვირფას მასწავლებლის, საუკეთესო პუბლიცისტის და სოციოლოგის დაკარგვის გამო. ჩვენ, თანამოაზრე სტუდენტები, განსვენებულ არჩილის ხსოვნის წინაშე ვფიცავთ, რომ მისი აღმოთქმანი მარად იქნება ჩვენის ცხოვრების გზის მაჩვენებელი. დაე, მისმა სიკვდილმა შეაერთოს დაქსაქსულნი რაზმნი და გვასწავლოს: როგორ ვიცხოვროთ ვის ვემსახუროთ. დაე, სამარადისო გაჰხდეს დიდებულ-მოწამის სახელი. თანამოაზრე სტუდენტები.

ხონი. წერაკითხვის საზოგადოების გამავრცელებელი საზოგადოების ხონის განყოფილების გამგეობა ქართველ ერთან ერთად გლოვობს ჩვენი პრესის დამამშვენებელის, არჩილ ჯორჯაძის უდროოდ დაკარგვას. გამგეობა.

სიღნაღი. „ხმა კახეთისა“ მეგობრულად იზიარებს „სახალხოელების“ მწუხარებას, რომელთა რაზმიდან გამოვიდა ქართველებისთვის უანგარო და სამაგალითო პატიოსნების პუბლიცისტი არჩილი. იგი ფიზიკურად დასნეულებული იყო, მაგრამ მტკიცე ხელით მიჰყავნდა საქართველო მის მიერ აღნიშნულ მიზნისაკენ და უშიშრად ეჭირა ზეამაღლებული დროშა, რომლითაც უკანასკნელ წუთამდე აშკად იდგა. გასაოცარი ენერგიით იცავდა, მხურ-

---

რია, არარაა. ის არაა პიროვნება, ისაა საგანი. ზნეობრივად რომ ამცირებს საზოგადოებას ასეთი მოვლენა, თავისთავად ცხადია, მაგრამ ის არანაკლებ ეკონომიურადაც ასუსტებს. დღეს განათლებულ ქვეყნებში ქალის როლი დღითი-დღე იზრდება ყოველ სფეროში. არის დარგები სოციალური შემოქმედებისა, სადაც ქალები პირველ ადგილს იჭერენ, როგორიცაა აღზრდის საქმე. ბოლო დროს ქალი პოლიტიკაშიც იკიდებს ფეხს, ნორვეგიაში, ფინლანდიაში, შეერთებულ შტატების ბევრ სახელმწიფოში, ავსტრალიაში ქალი თანასწორად მამაკაცთან კანონმდებელია. ოსმალობა კი, თავის-თავად სუსტი, გაუნათლებელი, ღარიბი, ნახევარს თავის მცხოვრებთა, ხელოვნურად აშორებს საზოგადოებრივ მუშაობას.

რას მოგვიტანს ახლო მომავალი ოსმალეთის პოლიტიკურ ცხოვრებაში? ეს დღეს მეტად ძნელი სათქმელია. პოლიტიკური პარტიები უფრო სამხედრო პარტიებია. ძველი გზით სვლა კი არაფერს სახეიროს ოსმალეთს არ უქადის.

კონსტანტინეპოლიდან წამოვედი ავსტრიის ლოიდით. ამ საზოგადოების ფირმა ავსტრიული აქვს, ხოლო ის ნამდვილი იტალიურია. მოსამსახურენი, ენა, ხასიათი—სულ იტალიურია. ავიღე მეორე კლასის ბილეთი. მაგრამ ამ დალოცვილ ევროპიელებს აქაც უეშმაკნიათ. ორი მეორე კლასია, ერთი ევროპიელთათვის, მეორე აზიელთათვის, მათ გემოვნებასა და მოთხოვნილებასთან შეგუებული. მეც აზიურ ნაწილში მოვჰყევი. აგერ სალოცავიდან დაბრუნებული სპარსელები მშვიდად საუბრობენ თავიანთ ტკბილ ენაზე. აგერ სომხები გაზეთებით ხელში ხმა მაღლა კამათობენ თავიანთ საქმეებზე. აგერ ბერძნები ახალ წიგნს სინჯავენ და ერთმანეთს თავიანთ შთაბეჭდილებას უზიარებენ. მხოლოდ მე ვარ მარტო. მარტოობა არ ნიშნავს კიდევ სულის ობლობას. განცალკევებული როცა ხართ, თქვენთან გახლავთ თქვენი ოცნება, თქვენი მოგონებანი, თქვენი მომავლის იმედი. მარტოობა არის მტანჯველი თვით საზოგადოებაში როცა ხართ. ის თქვენ არა გათბობთ ის თქვენში იმედებს არ იწვევს, ის თქვენ კი არ გაღვიძებთ, პირ-იქით შლის თქვენში უიმედობის ტკივილებს და სასოწარკვეთილებას მიგცემთ. ხშირად გამომიცდია ესეთი მარტოობა ჩვენს საზოგადოებაში, ეგრედ წოდებულ ინტელიგენციაში, ამ წვირიან საზოგადოებრივ პროტოპლაზმაში, რომელსაც არც თვისი სახე აქვს და ვერც სხვისი შეუთვისებია. აქაც ამგვარი ხასიათის იყო ჩემი მარტოობა. ირგვლივ ხალხი მეხვია, მაგრამ ჩემი დარდი მათ გულს არა სწვდებოდა, ჩემი ტკივილი მათ არ გაეგებოდათ. უნებლიედ მეოთხე კლასის ბაქანისკენ გავწიე. ვთქვი, ვინ იცის, აქ შეიძლება ვპოვო ვინმე ჩვენიანი-მეთქი. ხალხი ფუსფუსებს ბაქანზე. შესანიშნავი გამოკანდაკებული ტანადობა, სწორი, მეტად სანდომიანი სახე, ერთგვარი თანდაყოლილი, ბუნებრივი კეთილშობილება მაშინვე თვალში გეცემა. მაგრამ არა ნაკლებ მიიქცევს თქვენს ყურადღებას საოცარი სიღარიბე, ერთგვარი თავაშვებულება, შინაგანი უდისციპლინობა და ხასიათის სიმტკიცე, რომელიც ადამიანს ეძლევა მხოლოდ ხანგრძლივი აღზრდის წყალობით. დიდი დაკვირვება არაა საჭირო, თქვენ ადვილად დაასკვნით, რომ ეს ხალხია შვილი ოდესღაც ძლიერი კულტურისა, ხოლო დღეს სავსებით გავერანებული. ძველი კულტურის ნაშთები მის ფიზიკურ ბუნებაში კიდევ დაცულა, ხოლო ახალ სოციალურ არეს ის გაუვერანებია, ძველს მოწყვეტილა, ახალი სახეირო კი ვერაფერი უპოვნია. როცა ამ ხალხს ვუყურებ, ასე ვფიქრობ, თითქოს ქობულეთში, ან მაკვეთილში ვიყო. ესენი ხომ ჩემი მეზობლებია, ჩემი სისხლისა და გვარის ხალხია. ინსტიქტიურად მათკენ ვიწევ, მსურს გავეცნო. მართლაც გავბედე, მივედი ერთ ყმაწვილთან და გამოველაპარაკე—ქართულად. მან ფრანგულად მიპასუხა, თქვენი ლაპარაკი არ მესმისო. ვინაობა რომ ვკითხე, მიპასუხა—ოსმალო ვარო. მე აუხსენი, შეუძლებელია თქვენ ოსმალო იყვეთ მეთქი. მართლაც აღიარა ჭანი ვარო, მაგრამ ჭანურად ერთი სიტყვაც არ ვიციო. ტრაპიზონი, რიზე და მთელი ეს კუთხე სულ ჭანებითაა დასახლებულიო, მაგრამ ჭანური სრულიად დაგვავიწყდაო. ჭანური ჯერ კიდევ დაცულია მხოლოდ ორხევში და მის არემარეზეო. ასე ირღვევა ხალხი ოდესღაც ძლიერი, კულტურული, ზღვაოსანი. რიზეში მსურს ვნახო ერთი ძვირფასი მეგობარი. ვიკითხე, ის აქ არ დამხვდა. ვუახლოვდები ბათომს. სევდით წასულს ისევ სევდა მიბრუნდება... პირველივე შთაბეჭდილება აქ სევდას კიდევ აორკეცებს. ქართველთა ქალაქში მეგაზეთეს ქართული გაზეთი არ მოეპოება, ნაცნობს ქართულად ველაპარაკები, ის სხვა ენაზე მიპასუხებს. რა ამბავია? რა ღმერთი გვიწყრება? უიმედობა გულს მიგმირავს. მაგრამ აი ვდგევარ მძიმე ავადმყოფის წინაშე*). ფიზიკურ ტანჯვას მისი სხეული დაუძლურებია, საშინელ სენს ხმა მეტად დაუსუსტებია. ის არც ეხლა იხვეწებს და ძლიერ ორგანიზმზე იერიში-იერიშზე მოაქვს, თითქოს უკვირს როგორ ვერ მოვინელე ამდენ ხანსო. მაგრამ შეხედეთ მის თვალებს, დაუკვირდით მის ჩუმ ლაპარაკს. ტანჯულ სხეულში ისეთი გმირული სულია, ისეთი გაკაჟებული, რომლის დამორჩილება არავითარ ძალას არც ბუნებისას, არც ადამიანისას არ შეუძლიათ. ვიტანჯები მის ტანჯვას რომ ვუყურებ, მაგრამ ჩემი გული იმავე დროს იმედით ივსება. თუ სასტიკმა პირობებმა დაგვცა და დაგვაძაბუნა, ქართველის შემოქმედება ჯერ კიდევ ცოცხლივ იტანჯება და გზას იკვლევს ახალ განთიადის მოლოდინში...

ნამი.

*) ავტორს ახლად გარდაცვალებული არჩილ ჯორჯაძე ჰყავს მხედველობაში. რედ.

ვალედ საყვარელ სამშობლოს ინტერესებს. „ხმა კახეთისა“.

ზესტაფონი. ადგილობრივი განყოფილება წერა-კითხვის საზოგადოებისა ღრმად არის შეწუხებული ღირსეულ საზოგადო მოღვაწის და შესანიშნავ პუბლიცისტის დაკარგვის გამო. გამგეობა.

პეტერბურგი. პეტერბურგის სამეცნიერ კავშირის ქართველი სტუდენტები დიდათ დამწუხარებულნი ვგლოვობთ ქართველ ერის პოლიტიკურ პიროვნების საუკეთესო გამომხატველის არჩილ ჯორჯაძის უდროოდ დაკარგვას.

სამეცნიერო კავშირის გამგეობა.

წ ე რ ი ლ ე ბ ი.

ტფილისის ქართველ ქალთა სკოლის სამზრუნველო საბჭო, საპედაგოგიო საბჭო და მოწაფენი ვუერთდებით საზოგადო მგლოვიარობას. ღრმად ვგრძნობთ მთელს სიდიადეს ჩვენის ერის ვაებისას არჩილ ჯორჯაძის სიკვდილის გამო.

სამზრუნველო საბჭოს თავმჯდომარე მარიამ ვახტანგის ასული ჯამბაკურ-ორბელიანისა.

ძვირფასო არჩილ! სხვებთან ერთად მეჩექმე ხელოსნებიც დავსტირით შენს ხანმოკლე, მაგრამ ნაყოფიერს, სწორსა და სამართლიან კალამს. ვაი ჩვენს მოსწრებას, რომ რჩეულნი გვეცლებით ხელიდან და სასოწარკვეთილებაში გვტოვებთ ჯერეთ განუვითარებელ ძასსას!

ერთი ჯგუფის მონდობილებით ს. ბერძნიშვილი.

ტფილისში მცხოვრებ ოსთა ერთი ჯგუფი თავის ღრმა მწუხარებას უერთებს ქართველ ხალხის მწუხარებას და გლოვობს, მასთან ერთად, სამაგალითო და ცაუფასებელ საზოგადო მოღვაწის, ხალხისათვის გულშემატკივარ, დაუღალავ და თავდადებულ უბადლო მწერალ-პუბლიცისტის, არჩილ ჯორჯაძის უდროოდ გარდაცვალებას.

ჯგუფის მონდობილობით ნიკო ქოზაშვილი.

ხაშური. გულ-დაწყვეტილნი, ვგლოვობთ ჩვენი ერის სათაყვანო გმირს, მისი სიმბოლოს გამომხატველს; ჩაგრულთა მოქომაგეს და ინტერესების დამცველს, არჩილს.

ნავთსადენის მუშათა მონდობილობით ლ. ცინცაძე.

ტფილისის ქალთა უმაღლესი კურსების ქართველი მსმენელნი ვუერთდებით ქართველი ერის მწუხარებას, ჩვენი პატარა ქვეყნის ერთგული დარაჯის დაკარგვის გამო. ვიმედოვნებთ, რომ ქართველი, ხალხი ძვირფასი არჩილის სიყვარულის აღსანიშნავად და ჩვენი ერის საკეთილდღეოდ ახალის ენერგით შეუდგება იმ მაღალ მიზნის განხორციელებას, რომელსაც ასე ერთგულად და შეუპოვრად იცავდა ჩვენი მასწავლებელი არჩილ ჯორჯაძე.

ქართველი მსმენელები.

ტფილისის საეპარქიო სასწავლებლის ქართველი ქალები გულმწუხარედ ჰგლოვობენ ჩვენის სულის მოძღვარის, ძვირფას არჩილის გარდაცვალებას. მისი ნაშრომი და ნაამაგარი არ დაიკარგვის; მისმა მედგარმა სულმა გვასწავლა სიმხნევე და იმედიანობა. არჩილის ცხოვრება საუკეთესო თავდებია ბრწყინვალე მომავლისა.

„მენდე, მიიღებ ნერგს შენგან დარგულს,
და მოგცემს ნაყოფს, ვით კაცი კაცურს“.

მოსწავლე ქალთა ჯგუფი.

მიიღეთ ჩემი გულ-წრფელი თანაგრძნობა ღრმად პატივცემულ და დაუვიწყარ არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო. გული მომიკლა მისმა უდროოდ გარდაცვალებამ.

სოსო ჩიტოშვილი.

ჩვენ, რკინის გზის მთავარ საწყობის ქართველი მოსამსახურენი, უზომო და ღრმა მწუხარებას განვიცდით სამშობლოსათვის თავ-დადებულის და წამებულის—ძვირფას და დაუფასებელ პუბლიცისტის არჩილ ჯორჯაძის უდროოდ დაკარგვის გამო. ჩვენს მგლოვიარე ხმას ვუერთებთ მთელი ქართველი ერის გოდებას.

დაუვიწყარ არჩილის სახით ჩვენმა სამშობლომ დაჰკარგა ერთი საუკეთესო მამულიშვილთაგანი და გათვითცნობიერებული საქართველო არაოდეს არ დაივიწყებს თავის ღირსეულ შვილს.

ამასთანავე ჩვენს თავს მოვალედ ვრაცხთ ამ მოკლე ხანში წარმოვადგინოთ ჩვენი მცირე წვლილი არჩილის სახელობის ფონდის სასარგებლოდ, რომელიც უნდა მოხმარდეს ძვირფას მწერლის და მასწავლებლის ნაწარმოებთა გამოცემას და ხალხში გავრცელებას.

მონდობილობით ერმოლოზ-კაძე.

„ტიფლ. ლისტოკის“ მუშათა ერთი ჯგუფი, ღრმად შეწუხებული, ვუერთდებით ქართველ ერის მწუხარებას და ვგლოვობთ არჩილ ჯორჯაძის დაკარგვას, როგორც ქართველი ერის ეროვნული იდეის წარმომადგენლისას.

ამხანაგების მონდობილობით დ. პეშტმალჯიანცი.

ს. ქსოვრისი (დუშ. მაზრა). აქაც მოახწია უბედურმა და გულის შემაძრწუნებელმა, დაუღალავ მოღვაწის არჩილ ჯორჯაძის უდროვო სიკვდილის ამბავმა, რამაც გვაგრძნობინა დანაკარგი და დაობლებული თავის მეორედ დაობლება.

ამიტომ ჩვენც, სოფ. ქსოვრისის რატიშვილები, უღრმეს თანაგრძნობას ვუცხადებთ ქართველ საზოგადოებას მოულოდნელ ჭირ-ვარამში და მასთან ერთად ვგლოვობთ განსვენებულ ძვირფას პუბლიცისტ არჩილ ჯორჯაძის უდროვოდ გამოსალმებას!.. რატიშვილები.

ფრიად სამწუხარო ამბავი მოგვიტანა დეპეშამ. ბათომში გარდაიცვალა ნიჭიერი ქართველი მწერალი **არჩილ ჯორჯაძე.** ეს უკანასკნელი წლები ჩვენთვის, ქართველებისათვის, ფრიად სავალალო და სამწუხარო გამოდგა. გარდაიცვალა—**იაკობ გოგებაშვილი, ალექსანდრე ხახანაშვილი** და ბოლოს, აწმყოში სახელოვანი და მომავალის დიდი იმედების მომგვრელი, **არჩილ ჯორჯაძე.** არჩილ ჯორჯაძის სიკვდილით ჩვენმა ღარიბმა ლიტერატურამ ერთი თვალსაჩინო წევრი დაჰკარგა. პოეტის თქმისა არ იყოს, **„ულვთო იყო სიკვდილი შენი“** ქართველების მოჭირნახულე და ერთგული **არჩილ,** განურჩევლად რწმენისა და მიმართულებისა—შენმა უდროო სიკვდილმა ყველა ქართველის გულს ღრმა იარა დააჩნია. პატიოსანო მუშაკო, თქვენი გარდაცვალების ამბავმა უკვე ელვის სისწრაფით მოიარა მთელი საქართველო, და ყველა მგრძნობიარე ქართველის გული ღრმა სევდით და კაეშანით მოიცო.—მეც, შენი უდროვო სიკვდილით გულ-დაკოდილი საერთო ქართველების ცრემლს ჩემს ცრემლსაც, ვუერთებ—და თან თანამგრძნობი ვუხდები თქვენს „სახალხო გაზეთს“, რომლის რაზმს არჩილის სახით **ერთი სახელოვანი** პირი გამოაკლდა.

ილია ბახტაძე.

ზუბალაშვილის სახალხო სახლთან არსებული სახალხო წარმოდგენების ქართველი წრის გამგეობა იზიარებს იმ ღრმა მწუხარებას, რომელსაც მთელი ქართველი ერი, განურჩევლად წოდებისა და მიმართულებისა, განიცდის დღეს ნიჭიერი პუბლიცისტის, თავ-განწირული მებრძოლისა და საზოგადო მოღვაწის არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების გამო.

წრის გამგეობის მინდობილობით ეფ. მესხი.

შხამიან ისარივით მოჰხვდა ჩვენს გულს, ფასდაუდებელ მამულიშვილის, არჩილ ჯორჯაძის, გარდაცვალების ამბავი და მწარედ დაგვაღონა მისმა უდროოდ დაკარგვამ. ვწუხვართ და ვგლოვობთ დაობლებულ სამშობლოსთან ერთად ძვირფას მოამაგის დასამარებას.

ტფილისში მყოფი ქვემო მაჩხაანელები.

ბალკანეთი და ევროპა

დეპეშები.

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტო)

24 მარტი.

ვენა. „კორესპონდენც ბიურო“ იტყობინება: ინგლისის ვიცე-ადმირალი, რომელიც საერთაშორისო ფლოტს უფროსობს ადრიატიკის ზღვაში, კატაროდან იუწყება, რომ მან უკვე შეატყობინა ცეტინიეს მთავრობის მისვლის ამბავი და მიზანი და სთხოვა, რათა ჩერნოგორია დაუყოვნებლად დაემორჩილოს სახელმწიფოების სურვილს.

ცეტინიე. ინგლისის ვიცე-ადმირალის წინადადების საპასუხოდ, ჩერნოგორიის მთავრობამ განაცხადა: დიდად ვწუხვართ, რომ ვერ შეგვიძლიან წინადადების მიღება, ამიტომ თქვენი ნებაა ისე მოიქცეთ, როგორც გსურთო.

ბელგრადი. სერბიის მთავრობამ დიდ სახელმწიფოებს უპასუხა: რადგან მშვიდობიანობა ჯერ არ დამყარებულა და ოსმალეთის ჯარი კვლავ განაგრძობს მოკავშირეებთან ბრძოლას, ამიტომ სერბიის მთავრობას არ შეუძლიან ჯარის გაყვანა სკუტარის მიდამოებიდან მანამდე, სანამ ციხე არ დაემხობა და ზავი არ შეიკვრება. თუმცა სერბია წინანდებურად აღიარებს, რომ იგი გაიყვანს თავის ჯარს იმ ადგილებიდან, რომლებიც ალბანეთს ერგება, მაგრამ ამ დაპირების ასრულებამდე მთავრობა უნდა გაეცნოს ალბანეთისათვის ევროპისაგან განზრახულ საზღვრებს, რომლებიც იმ სახით უნდა დამყარდეს, როგორითაც ლონდონის კონფერენციაზე თხოულობდნენ მოკავშირენი. რაც შეეხება სერბიის ტერიტორიაზე მცხოვრებ მუსულმანთა და კათოლიკეთა დაცვის ღონისძიებას, მთავრობა ვერ მოითმენს თვის შინაურ საქმეებში უცხოთა ჩარევას, რადგან ხსენებულ მცხოვრებთა დაცვა სავსებით უზრუნველყოფილია სერბიის კონსტიტუციით.

კილი. პატარა კრეისერები: „სტრასბურგი“ და „დრეზდენი“ ხმელთაშუა ზღვისკენ წავიდნენ.

კატარო. საერთაშორისო ესკადრას, შაბათს მიემატა ინგლისის კრეისერი „დარტმუტი“.

სკოპლე. მდ. სკუმბის სამხრეთით, სოფ. ლიუშნის ახლოს სერბიელებსა და ჯავიდ-ფაშის რაზმის ნამსხვრევებს შორის მოხდა ფიცხელი ბრძოლა. ოსმალები სასტიკად დამარცხდნენ: ტყვედ წამოიყვანეს 1.000 ჯარისკაცი და 18 აფიცერი, დანარჩენები ქ. ფერიისკენ გაიქცნენ.

ქაირო (ეგვიპტე). ოსმალეთის მოხეტიალე კრეისერი „ჰამიდიე“ მეწამულ ზღვისკენ წავიდა. საბერძნეთის ელჩმა ინგლისის წარმომადგენელი ინახულა და ყურადღება მიაქცევინა იმ გარემოებას, რომ ოსმალეთის კრეისერი ხშირად ეწვევა ხოლმე ეგვიპტის ნავთსადგურებს.

სტამბოლი. ჩათალჯასთან ოსმალებისა და ბულგარელების ჯართა მთავარსარდლები შეთანხმდნენ, ბრძოლის მცირე ხნით შეწყვეტაზე, დახოცილთა გვამების დასამარხავად.

რედაქტორ-გამომცემელი ა. ჭუმბაძე.

მატარებელთა მიმოსვლა

(ზ ა მ თ რ ო ბ ი თ)

15 ოქტომბრიდან.

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: სამგზ.-საბარგო № 8, საღ. 8 ს. 26 წ. **ჩქარი** № 2, დილ. 10 ს. 14 წ. **საფოსტო** № 4, ღამის 12 ს. 36 წ. **სამგზავ.** № 6, ნაშუადღ. 6 ს. 31 წ. **ნარევი** № 106, საღ. 7 ს. 20 წ.

ბათომისაკენ: **სახ.** №№ 107, დილ. 4 ს. 38 წ. **სახ.** № 5, ნაშ. 4 ს. 38 წ. **საფ.** № 3 დილ. 9 ს. 50 წ. **სახ.** № 4, საღ. 9 ს 4 წ. **სახ.** № 11, ღამ. 10 ს. 2 წ.

ბაქოსკენ: ნარევ. № 106, საღ. 7 ს. 26 წ.

ერევანისკენ: სახ.-საბ. № 8;7, შუადღ. 1 ს. 6 წ.

ჯულფისკენ: საფ. № 4;3, ღამ. 1 ს. 11 წ.

ყარსისკენ: სახ.-საბ. № 6;5, საღ. 8 ს. 10 წ.

ბორჯომისაკენ: სახ. № 9/10 6, ნაშ. 3 ს. 17 წ.

ტფილისში მოდის.

ბაქოდან. ნარევ. № 107, ღამ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** № 5, ნაშ. 3 ს. 46 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. **ჩქარ.** № 1, საღ. 9 ს. 10 წ. **სახ.-საბ.** № 7, დილ 11 ს. 55 წ.

ბათომიდან: **სახ.** № 12, დილ. 8 ს. 50 წ. **საფ.** № 4, ღამ. 11 ს. 32 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 56 წ. **ნარევ.** № 106, დილ. 5 ს. 15 წ.

ერევნიდან: ს. ხ.-საბ. № 83;7, ღამ. 5 ს. 28 წ

ყარსიდან: სახ.-საბ. № 65, ნაშ. 1 ს. 28 წ.

ჯულფიდან: სახ № 43, დილ. 8 ს.

ბორჯომიდან: სახალ. № 9/10 6, დილ. 11 ს. 22 წ.

მიხაილოვიდან სურამში სახ.-საბარგ. № 61, ღამ. 2 ს. 18 წ. **სახ.-საბ** № 63, დილ. 5 ს. 30 წ. **სახ.-საბ.** № 65, ნაშ. 12 ს. 48 წ. **სახ.-საბ.** № 67, ნაშ. 3 ს. 13 წ. **სახ.-საბ.** № 69, საღ. 7 ს. 53 წ. **სახ.-საბ.** № 71, საღ. 9 ს. 20 წ.

სურამ.-დან მიხაილოვში: სახ.-საბარ. № 60, ღამ. 1 ს. 22 წ. **სახ.-საბ.** № 62, დილ 4 ს. 38 წ. **სახ.-საბ.** № 64, დილ. 7 ს. 8 წ. **სახ.-საბ.** № 66, ნაშ. 1 ს. 15 წ. **სახ.-საბ.**, № 68, საღ. 6 ს. 38 წ. **სახ.-საბ.** № 70, საღ. 8 ს. 26 წ.

ქუთაისიდან რიონში: სახ. № 77 დილ. 5 ს. 28 წ. **სახ.** № 79, დილ. 10 ს. 14 წ. **სახ.** 1, ნაშ. 2 ს. 3 წ. **სახ.** № 83, ნაშ. 5 ს. 84 წ. **სახ.** № 85, ღამ. 11 ს. 58 წ.

რიონიდან ქუთაისს: სახ. № 76, დილ. 6 ს. 25 წ. **სახ** № 78, დილ. 11 ს. 2 წ. **სახალ.** № 80, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** 82, საღ. 6 ს. 55 წ. **სახ.** № 84, ღამ. 1 ს. 58 წ.

ქუთაისიდან შორაპანს: სახალხო № 29/30, ნაშ. 5 ს. 23 წ.

შორაპნიდან ქუთაისს: სახ. № 27/28, დილ. 8 ს. 30 წ.

ფოთიდან სამტრედ. და ქუთაისს: სახ. № 26, დილ. 6 ს. 6 წ. **სახ.** № 4 II, დილ. 11 ს. 9 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 1 წ. **სახ.** № 8 II, საღამ. 9 ს. 10 წ.

სამტრედიიდან ფოთში; სახ. № 3 II შუადღ. 1 ს. 57 წ. **სახ.** № 7 II, საღ 7 ს. 24 წ. **სახ.** № 5 II, საღ. 7 ს. 59 წ. **სახ.** № 25 г ნაშ. [illegible] ს. 8 წ.

ბათომ.-დან ქობულეთსა და ნატანებში: სახ. № 18, ღამ. 11 ს. 13 წ. **სახ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **საფ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ქობულეთ.-დან ბათომს: სახ. № 13, დილ. 7 ს. 4 წ. **სახ.** № 15, ღამ. 12 ს. 23 წ. **სახალხ.** № 17, ნაშ. 5 ს. 47 წ.

ნატანებიდან ბათომს: სახ № 17, ნაშუადღ. 5 ს. 20 წ.

ბათუმიდან ქობულეთში. სახ. № 18, ღამ. 11 ს. 13 წ. **სახ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **სახ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ბათომიდან ნატანებს: სახ. № 16, ნაშუადღ. 4 ს. 24 წ.

მიხაილოვ.-დან ბორჯომს. სახ. № 46, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** № 65, საღ. 9 ს. 14 წ. **სახ.** № [illegible], დილ. 5 ს. 25 წ.

ბორჯომ.-დან მიხაილოვში; სახ. № 36, ნაშ. 12 ს. 35 წ. **სახ.** № 55, დილ. 5 ს. [illegible] წ. **სახ.** № 76, ღამ. 12 ს. 41 წ.

პირდაპირი მიმოსვლა გადაუჯდომლად.

1) **ბათომიდან პეტერბურგამდე** გაივლის ნიკიტოვკას, კურსკს, მოსკოვს, არის ერთი მიქსტო-ვაგონი I—II კლასისა და 1—მესამე კლასის, მატარებლების №№ 1/11 და 2/12. ყველა ბილეთები პლაცკარტებით,

2) **ბათომიდან მოსკოვამდე.** გაივლის კოზლოვს და რიაზანს; 1 ვაგონი პირვ. კლასისა, 1 მეორისა და 3—მესამისა, მატარებლები №№ 5 და 6. I და II კლასი და მესამე კლასი ერთ ვაგონში ბილეთები პლაცკარტითაა, ხოლო მესამე კლასის ორ ვაგონში უპლაცკარტოდ.

3) **ტფილისიდან როსტოვამდე** ერთი ვაგონი I/II კლასისა, ერთიც მესამე კლასისა, მატარებელთა ნომრები 1 და 2.

4) **ტფილისიდან ჯულფა-ერევნისკენ** ერთი ვაგონი I/II კლ. და ერთიც მე-III კლ. მატარებლის ნომრები და 3 4.

სასანიტარო ექიმები

უბნები: 1, 2—9 პ. **ფომინა-თხიპოვისა** ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

მე-4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქალანთაროვი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 517).

5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).

0, 11—12 **გ. ა. მირაქოვი** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).

7—8 **გ. თ. ნათიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტნი შესახვ. 5. ტელ. 487).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტარო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათ არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჰყიდიან, და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე, რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და ამლაკის მოედანზე.

განცხადებანი

საჭიროა მუშები.

ტყიხლები და ღვინის საქმის მცოდნენი. პირობების გაგება შეიძლება დაღესტნის ოლქის კავკავის რკინის გზის სადგურ მამედ-კალასთან მდებარე მამულ „გეჯუხის“ კანტორაში. 185

Метцль 148198. 1122

სილამაზე

უმაღლეს ხარისხამდე!

№ 4711

ვარდისფერი ბროლის

= ს ა პ ო ნ ი =

კანსა და პირი-სახეს ისეთს სინაზესა, განწყობილებასა დ ელფერს აძლევს, რომელიც ნამდვილ სილამაზის არსებით თვისებად ითვლება.

ფერდ. მიულჰენსი.

პარფიუმერია № 4711.

კიოლნი ნ. რ. რ ი გ ა.

დაარსებული 1792 წ.

ერთი ნაჭერი 25 კ. ყველგან იშოვება.

Метцл. 529935 529954 1019

ექიმ ნაგასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო

დაარსებულია 1880 წელს.
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა.

დ ი ლ ი თ:

„606“ და „914“

11—12 ს. შ ე შ ხ ა პ უ რ ე ბ ა

კონსულტატიურად.

ბ. ა. **ნაგასარდიანი:** 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ბ. გ. **აგასაროვი:** 1—2 ს. ბავშვთა შინ. განი ავადმყ.

ქ. მ. **ჩიქოვანი:** 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. **ბაბანასოვი:** 10—11 ს. საზებითა, ქალებისა და ბავშვებისა,

ნ. ტ. **მულიანი:** 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. **აველიხიანცი:** 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. პ. **კარაპეტიანცი:** 12—1 ს. შინ: ანი საბავშვო და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **ო. გ. ტერ-დავიდოვისა** 1—2 ს. საზებითა და ქალების ავადმ.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

მ. გ. აველიხიანცი: 6—7 საათ.

ექიმი ქალი გ. ლ. რენიგერ-არეშევისა 6—7 ს.

რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთა ვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის 1004 დოქტორი ბ. ა. ნ. ნაგასარდიანი.

პირველი კავკასიური თესლეულობის დეპო ლორმე

1872 წლიდან არსებობს.

მიხეილის პროსპექტი № 10.

ჰყიდის ახალ მოსავლის საუკეთესო ღირსების

ნაცად თესლეულობას

საბოსტნოს
ყვავილებისას
მცენარეულისას
ხეებისას და
საუკეთესო საზრდოს

ი ა დ ო ნ ი ს თ ვ ი ს

გირვ. 25 კაპ.

პრეისკურანტი მოთხოვნილებისათანავე **უფასოდ ეგზავნებათ.** 1076.

საჭიროა აგენტები

1000 მანეთის გირაოთი.

ჯამაგირი თვეში 100 მანეთი. დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ტფილისში მიხეილის პროსპექტი, სახლი № 102, **ლოლაძესთან.** 175

ფეხსაცმელები თომა დ. ჯანყარაშვილის

მაღაზია-სახელოსნოში.

მუხრანის ქ. № 2.

ყ ო ვ ე ლ ნაირი: საკუთარი და პეტერბ.

მექანიკური ნაწარმოები. 170

→ **გამოსულია და იყიდება** ←

ნ. შიუკაშვილის

კიესა **„მეგობრობა“.** დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.

გამოსულია და იყიდება

ი. გედევანიშვილის პიესა

„მ ა მ ც ე მ ი“

დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

გამომცემლობა და
→ **ჟურნალ-გაზეთების კანტორა** ←
„იმერეთი“

ქ უ თ ა ი ს შ ი

ამით აცხადებს, რომ იგი შეუდგა **გიორგი ჭალადიდელის** (ძ ო ჩ ა ძ ი ძ ი ს) **ნაწერების გამოცემას.** წიგნს წამძღვარებული ექნება ბიოგრაფია **იონა მეუნარგიასი,** კრიტიკული განხილვა—**ივანე ზომართლისა,** სურათი და ფაქსიმილე. წიგნი იქნება 200—250 გვ. და ეღირება ხელის მოწერით 10 შაური, ხოლო გამოცემის შემდეგ 15 შაური. ხელის მოწერა მიიღება ქუთაისში კანტორა „იმერეთში“. ტფილისში—ქ. შ. წ.-კ. გ. ს. წიგნის მაღაზიაში და გამომცემლობა „იმერეთის“ ყველა იმ აგენტებთან, რომლებიც გამოცხადებულია „თემ“-ში, „კოლხიდა“-სა და „დილა“-ში. **ისიდორე კვიცარიძე.** 1113

ამით საყოველთაოდ ვაცხადებ, რომ **ცნობილი**

პასხალიდის აბრეშუმის თესლი

ჩვეულებისამებრ **იყიდება მ. გ. რუსიძის კანტორაში,** ბათუმში, მარინსკი პროსპექტზე, საკუთარ სახლში № 10.

სამუდამო და შეურყეველი გადაწყვეტილებაა: თესლს რაც უფრო ადრე დაიბარებენ მყიდველები, იმდენად უფრო იაფად [illegible]ინ, რაც გვიან, იმდენად ფასი მატულობს. **პასხალიდის თესლის მუდმივ მყიდველებს კანტორა** [illegible] მოაგონებს, რომ თესლი დროინად დაიკვეთონ, ვინაიდან, როგორც გაზეთებშიაც იყო აღნიშნული, ბალკანეთის ომის გამო, წელს თესლების გამოსავლელი გზა დაკეტილია (მხოლოდ მცირედენმა გამოასწრო გზის დაკეტვას), რის გამოც მოსალოდნელია, ბევრი მეაბრეშუმე დარჩეს უთესლოთ.

ტფილისისა, ქუთაისისა და ბათუმის გუბერნიების ერთად-ერთი წარმომადგენელი პასხალიდის აბრეშუმის თესლისა მ. გ. რუსიძე. 1079

ე რ თ ა დ-ე რ თ ი

ამერიკულ ვაზის სანერგე

„კლო-ჟღურული ქუთაისში“

ურჩევს და ჰყიდის საუკეთესო ყოველნაირ საძირე ამერიკულებზე დამყნილ ვაზებს, ყოველნაირ მიწებისათვის; ერთად-ერთი საშუალებაა, რომ მიიღოთ გამძლე ვენახები, კარგი მოსავალი და კარგი თვისების ღვინო.

მყიდველების ამორჩევით საუკეთესო და ახალი პირდაპირ ნაყოფიერი გიბრიდები.

კატალოგები, პრეის-კურანტები და ყოველგვარი ახსნა უფასოდ.

ქუთაისის კანტორა: მიხაილოვის ქუჩა, სახლი ძმათა გოკიელოვებისა.

მისამართი წერილებისა და დეპეშისათვის: „КЛО-ЖГУРУЛИ“, Кутаисъ. 1108

მიიღეთ საუკეთესო გემოს მარცვლოვანი,

ქვირითის (კეტოვ.) **ზიზილალა,**

თევზის მრეწველნი **ძმ. ძმეველოვები.**

პუშკინის ქ., საკუთარი ს. № 9.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 712.

გამოსული ქერჩის **სელიოტკები,**

და ყოველგვარი

კ ო ნ ს ე რ ვ ე ბ ი.

მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრეწველოდან ახალი თევზი, ხიზილალა, (ქიტკა), ორაგული, თართი, ტარაღანა, ლოქო და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მაღაზიაში **მოხარშული დოში, ზურგიელი,** და ყოველგვარი

1131